

पुर्खा दयक तकगु सम्पत्ति, भीगु कला व संस्कृति
पिकाक-भक्तपुर नगरपालिका

नेपाल संवत् १९४२ चौलाथ्व/२०७९ जेठ १/२०२२ Apr./ ल्या: ५९, दाँ:४

दर्ता नं.:४८/२०७६/७७

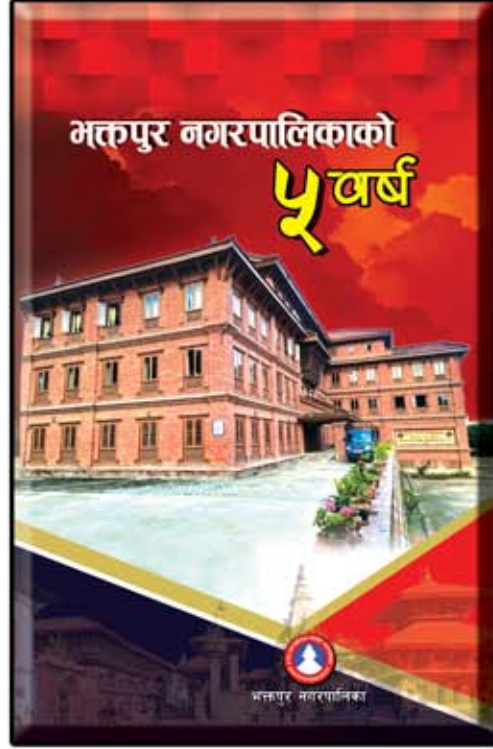
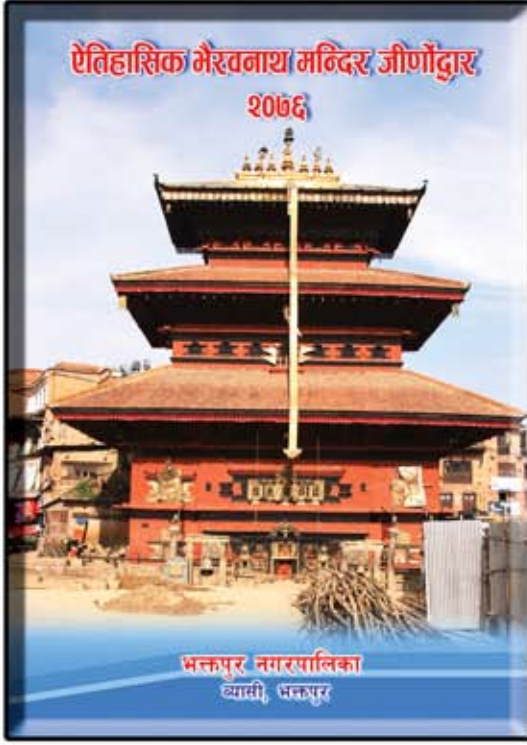

१५६६ औ बुद्ध जयन्तिया
लक्ष्म्याय भिन्वुना

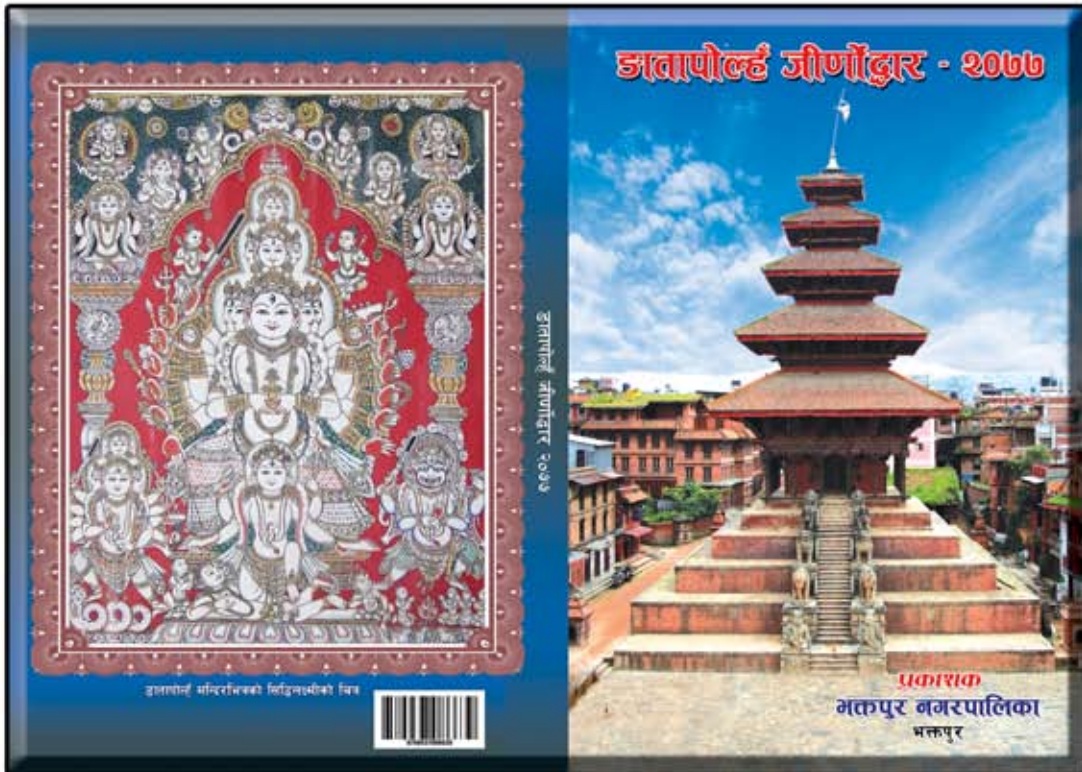

डादाया दुनय् ख्वप नगरपालिकाया पिथनात

मैरव नाथ मन्दिर जीर्णोद्धार २०७६ / भक्तपुर नगरपालिकाको पाँच वर्ष

डातापोल्हँ जीर्णोद्धार २०७७

चयडागूगु स्वप पौ, बःछि पौ(पाक्षिक)

; DkfbSlo

@)&(h7 ! , c^a\$ *%, jif{\$

स्थानीय तह जनताया छँ हनय्या सरकार

देशय् थी थी इलय् थाब्वा क्वब्वा जुजुं गणतन्त्रतक थ्यन । जनताया आशा धः सा गथे खः अथे हे जुयो च्वंगु दः । गणतान्त्रिक व्यवस्था दुनय् नेपः या संविधानं स्वंगू तहया सरकारया व्यवस्था याडः स्थानीय तहता स्वायत्त संस्था काथं हछ्याय्गु खाँ न्हिथाड संविधानय् स्पष्ट रुपं च्वयो तःगु दः । अलय् सत्ताय वापुं शासक दल व सत्तापक्षया नेता तय्सं स्थानीय तहया स्वायत्तता छपला छपला यायां लाक कायो वगुलि जनता आपत्ति म्प्वंकगु मखु ।

स्थानीय तहता व्यवस्थापिका न्यायपालिका कार्यपालिकाया अधिकार बियो स्थानीय जनताया समस्या स्थानीय तहलं हे ज्यंकय् फैगु नीति काथं संविधानं मति तयो स्थानीय तह निःस्वांगु खः । अलय् म्हेगया पञ्चायती सोच कःघाडः च्वंपु सिंहदरबारे च्वनिपुं पदाधिकारीपिसं एकात्मक सोच त्वः तय् फःगु मरु ।

स्थानीय तहता कर्मचारी भर्ना याय्गु अधिकार म्बयूसें केन्द्र व प्रदेशं कर्मचारी नियुक्तियाड छ्वयो हइगु, प्रदेशं कर्मचारी सरुवा बढुवा याइगु, स्थानीय तहं तलब नकः तः पुं शिक्षकपिन्ता केन्द्रया अधिनय् तैगु स्थानीय तहता अमिगु लाहातय् म्हूछिड तःगु या दसु खः अलय् स्थानीय तहं तस्कं बांलाकः, भिंकः, दांकः, उपभोक्ता समितिपाखं ज्यासाडः च्वंगु खाँ थुइकं थुइकं आर्थिक ऐन नियमावलीया अखः स्थानीय तहता उपभोक्ता समितिपाखं ज्या सानय् मरु दक पानय्ता सहरी विकास व भौतिक पूर्वाधार मन्त्रालयं परिपत्र यागु थजगु अनेक जनविरोधी ज्यात केन्द्र पाखं याड अः बैशाख ३० गते जुयो च्वंगु स्थानीय तहया चुनावं त्याकः वपुं जनप्रतिनिधिपिन्ता मयाइगु आशा जनतां याडः च्वंगु दः । छाय्धःसा स्थानीय तह अः शिशु मखय् धुंकल । अनेक पंगः त चिइकः थःथःगु म्हासिका पिब्वयो वयो च्वंगु फुक्क स्थानीय तहकय् थः थः गु अनुभव दय् धुंकल । म्हेगया सोच ज्वडः स्थानीय तह न्हुंगु तिनि, सक्षम, मजुनि, याय् फै मखुनी धाधां स्वायत्तता लाकः काय्गु कुतः अः त्याक वैपुं जनप्रतिनिधिपिन्ता व स्थानीयतहता मयासा बांलाई । छाय्धःसा जनताया समस्या प्वंकय्गु व समाधानया लागि वानिगु थाय् स्थानीय तह, जनताया छँ हनय्या सरकार खः । जनताया समस्या ज्यंकय्ता जनताया प्रतिनिधिपिन्ता हे लः ल्हाड ब्यूसा धात्थें प्रजातान्त्रिक व्यवस्था व संविधानया मर्म काथं जुइगु विश्वास जनतां प्वंक च्वंगु दः ।

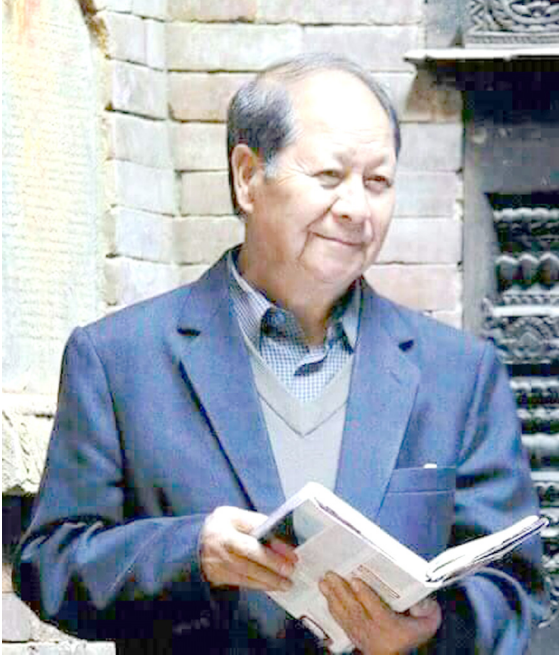
पिकाक-ख्वप नगरपालिका/सम्पादक-आशाकुमार चिकंबञ्जार, डेस्कटप-धन लक्ष्मी त्यात, आवरण सज्जा-रेणु ध्वजू, थाकू- भक्तपुर अफसेट प्रिन्टर्स फोन ल्याः ०१-६६९३०४३, ई-मेल- khwopapau@gmail.com

चयडागूगु स्वप पौ, बःछि पौ(पाक्षिक)

का.रोहितया न्हापांगु कोरिया भ्रमण

प्योड-याड ल्याहाँ वया

७ अक्टोबर १९९१ (२१ आश्विन २०४९) या दिनसं सुथाय् दः३० ताइलय तस्कं बांलागु कुम्गाड सानं बस प्योडयाड ल्याहाँ वल । हाकनं सुथाय् सिया जा नय्ता जिपुं वानसान सहरया कुम्गाड रेष्टुरायँ वाडः जा नया । जानय् धुंक छपुचः तस्कं थिकय्गु बां बां लागु नं फियो वपुं ल्यासे-ल्याम्होपुं थ्यंक वला । अपुं कलेजया पोशाक (नं) फियो वपुं जुयो चवना । अमिता खाडानिं घात्थे हे कोरियाली जनताया जीवनस्तर अपलं चवःजःगु जुई घाय्गु जिमि मनय् वान । न्यड स्वया बलय् अपुं जापानया प्रवासी कोरियालीत जुयो चवना । थुगुसी (१९९३) जिं सिया काथं विदेशय् चवडः च्वंपुं कोरियाली पिन्ता प्र.ज.ग. कोरियां सांस्कृतिक स्तर च्वजाय्केता आर्थिक ग्वाहाली बियो वगु जुयो चवना । छुं ई न्ह्यो जक अपुं जापानी फय्खतं थाना वगु जुयो चवना ।

वानय्गु ई मत्योनिगुलिं माणिक

दाइ व जि आनाया पसत (बजार)स्वःवाडा । पसलय् विदेशी सामान पसः जाय्कः जाय्कः दः । कौला (स्नाक्स) घाइगु भीगु नेपः देशय्या नसा प्यर्का- डार्कावांगु नं आना छगू नेगू वन अथे धाय्गु थ्ये मथ्यं छगू अमेरिकी डलर तुगु जुयो चवना । उकीं सामान जाय्क दः अलय् न्याइपुं मरू छाया ?

जिसिया काथं रूसय् अथे धाय्, न्हापा याय्गु सोभियत संघय् विदेशी सामान हयो तःगु दः, मिइकय् बिइगु वा हय्के बिइगु । गुकीं विदेशी सामानया मोह अप्वइगु जुल । कोरियां विदेशी सामानत वाला छ्याला हयो ब्युसेलिं विदेशी सामान स्वयो थः गु दांगु -भिंंगु सामान यःकः छ्यलिगुलिं अजगु सामानत हयो तःगु जुयमः । गुकीं कोरियाली पिसं गौरव नं याइ ।

बस हकनं थःगु हे तालय् यंकः चवना । दथ्वी-दथ्वी रेष्टुराँ व आरामगृहसं चीया त्वँ त्वँ तः तः हाकगु तस्कं स्वय हाँयपुगु सुरुइत द्रँ प्योहँ या यां ६ः४५ ता इलय् प्योडयाड या कोरियाली होटेले थ्यन । धात्थे भीसं नं पहाड्य नागबेली व चाकः चाकः ह्यगु लाँ दय्केगुया पलि 'सुरुड मार्ग' दय्के फःसा यँ नं हेतौडा, चितवन, पोखरा, जनकपुर थ्यंकय्ता नेघौ स्वघौ तिजक बिइला घाय्गु कल्पना यायां लासाय् गवः तुला ।

८ अक्टोबर १९९१ (२२ आश्विन २०४८) या सुथाय् दः०० ता इलय् प्योडयाडया उत्तर-पश्चिम कुचाय् च्वंगु 'कोरियाली फिल्म स्टूडियो' स्वः वाडा ।

लसकुस यासे आनाया अधिकारीपिसं उकिया म्हासिइका पिब्वबवं यंकल । कोरियाली जनताया महान नेता का. किम इल सडजुं लाँपु क्यड द्युथे १९४७ सं उगु (संकिपा कुथि) फिल्म स्टूडियो निःस्वांगु खः । अलय् १९४९ सय् न्हापांगु भीगु गां' नां या संकिपा दय्कगु खः । १९५० - १९५३ खय् अमेरिकी साम्राज्यवादया आक्रमणं देशय् युद्ध जुल अलय् उगु संकिपा कुथिया ज्या दुनंदुनं (भूमिगत) जक यय् माल । लडाईं (हताल) लिपा भवनत दाँ दाँ वान । न्हापा थाना च्यागू कारखाना नं दः गु जुयो चवना अः थुगु स्टूडियो १०० हेक्टरे डाडः च्वंगु दः ।

मिसाम्हा अधिकारी जुं धाधां यंकल - महाननेता थाना च्याकः भ्नाय् धुंकल । थीथी संकिपा व मेमेगु लाँपु क्यड दियता वयक ३७ कः थाना भ्नाय धुंकल । खाँ या इवलय् नेपाली भासं नं भाय् हिलय् धुंकगु 'स्वं मिइम्हा मिसा मचा' घाय्गु बाखं का. किम इल सड्गं चवयो द्युगु जुयो चवना । उगु संकिपाया निर्देशन का किम जोड इल जुं याड द्युगु जुयो चवना । खाँ ल्हाय्गु इवलय् सियदत कि का. किम जोड्ग इल साहित्य व कलाया दुग्यंगु अध्ययन दः म्हा जुगुली अपलं च्वसत च्वयो संकिपाता निर्देशन याडः द्युगु जुयो चवना ।

उगु स्टूडियोसं मुक्कं १४०० म्हा प्याखं म्वः (कलाकार) व ज्या सानिपुं दःगु जुयो चवना । दाच्छिया ३० गूति संकिपा दय्किगु जुयो चवना । १९९२ या फेब्रुअरी महिनातकखय् कोरियाया दकलाय् बांलागु लोकहवागु संकिपा 'भीगु राष्ट्र व भीगु भाग्य' या स्वीगू ब्व (भाग) दय्के धुंकगु जुल ।

स्टूडियोसं थी थी खाँ न्यनय धुंकः संकिपा काइगु खुल्ला थासय् स्वः

वयडागूगु स्वप पौ, बःछि पौ(पाक्षिक)

वाडा । न्ह्यब्व थयो तः गु उगु स्टुडियो जङ्गल (गुं), पूलापुं सामन्तत च्वनिगु दरबार, उब्लेया गां, मंचुरी, जापान, यूरोप, दक्षिण कोरिया, चीन, अस्पताल, सिनेमाहल, च्या पस, थीथी न्हूंगु थाय्त नपां बजारत स्थायी याडः दय्क तःगु दः । पुलांगु कोरियाली समाज क्यनय् मःसाः वहे दरबार वा गामय् खिचे याई । जापान, चीन, यूरोप केनय् मःसा आना हे वथे च्वंकः दय्कः तःगु बजार व छँत दय्क तःथाय् संकिपा खिचय् याई । यूरोप क्यनय् मःसा चर्च व गिर्जाघरतनं दय्क तःगु छँत क्यडखिचय् याई । उत्तर कोरिया केनय्ता लोहँप्वल्हँ चिडः तःगु छँत क्यडः खिचय् याई । धाकु फय् वडगु थाय् जूगुलिं उत्तर कोरिया व मंचुरियाया छँया पोल्हँ ल्हँवपा तयो तैगु खः ।

‘कोरियाया नगु’ व ‘राष्ट्रया नगु’ थन्योग न्हँ न्हँगु संकिपा नं दय्के धुंगु व आना खुसीत, पहाड, ल्वापु (विद्रोह), गुरिल्ला युद्ध याकय्ता जंगलत क्यनय्गु फुक्क थाय्या बन्दोबस्त याडः तःगु दः । आना छगू न्हँगु संकिपा दय्केता प्याखंम्वःत व मेमेगु मनूत नं वयो च्वंगु जुयो च्वना । सायद ‘लिक चोड’ धाय्गु कोरियाली किसान विद्रोहया नेताया विषयलय संकिपा दय्क च्वंगु जुयमः ।

वनंलिपा जिपुं संकिपा गथे सम्पादन याइगु ? काँटछाँट गथे, याइगु सः गथे मिलय् याइगु, वगगी व सलौं गःयो च्वंगु लू छँ दुनय् हे गथे खिचय् याइगु धाय्गु थी थी प्रविधिया ज्ञान कोथाय् कोथाय् वाडः सय्का । १९८० पाखय् सायद दक्षिण कोरियाया विद्रोह ‘छन् हो हवान्’ धाय्गु छगू संकिपाया सम्पादन नं स्वया । उलिया स्वय् धुंज जिपुं विदा फवड मोटरे च्वडः वाडा । अलय् नेपालय् अजगु तः हंगु थःगु ‘संकिपा स्टुडियो मरुगुलिं गुब्ले दैगु ज्वी

दक कल्पना जुयो मनय् खाँ ल्हाड च्वना ।

ओरोड बोड ब्वनय् कुथिः

वनं लिपा जिपुं मोराड बोड ब्वनय् कुथि (माध्यमिक) नं. १ खय् थय्कः वाडा । प्रधान अध्यापक व ब्वनामिपिसं जिमिता लसकसु याता शिक्षक ब्वनामिपिनि पाखं कोरियाली जनता नपांया ऐकेवद्धता खाँ न्हयाब्लें लुमन्ति दैगु खाँ काना ।

उगु ब्वनय् कुथि ११ दाँयानिसे १७ दाँया १८०० म्हा मिसामचा व मिजंमचात ब्वड च्वंगु जुयो च्वना । ब्वनिगु ई सुथाय् सिया ८ः०० ता इलय् न्हिनय सिया १ः०० ता इलय् तक जुयो च्वना । छपः या ४५ मिनेट जुयो च्वना । १०ः३० ता इलय् मारी व दुरुया कौला याकिगु अले ३ः०० ताइलय निसे शारीरिक तालिम बिडगु जुयो च्वना ।

९० म्हा मास्टरपुं पाखं ज्यामिति, विज्ञान, प्राकृतिक विज्ञान, आधार शिक्षा, मानविकी याडः मुक्कं २२ गु विषय ब्वंकिगु, छगू तर्गिया छगू क्वथाय् स्वीम्हाति मिसामचा व मिजंमचात तैगु, पूर्णाडकु १०० खय् ६० महःसें मगा ।

जिमिस छसिकाथं विज्ञान कक्षा, कम्प्यूटर कक्षा व मेमेगु कक्षा त स्व स्व वाडा । भवन व मेमेगु सहूलियतत स्वय बलय् भीगु देशय भीसं याय् ल्यं दःगु अपलं ज्या दःनि धाय्गु मति वाना । प्र.ज.ग. कोरियाय् शिक्षा निः शुल्क खः ।

प्योडयाड मोराड बोड माध्यमिक स्कूल न. १ कं बिदा फवड जिपुं ‘जनताया साँस्कृतिक दरवार’ पाखय् वाडा ।

‘जनताया साँस्कृतिक दरवार’ धात्थे हे स्वय् लाइकगु भब्य खानय् दः । ६०,००० वर्गमिटर क्षेत्रफल कयच्याड च्वंगु उगु दरबार १९७४ या जनवरीसं दय्कगु खः । उगु दरवारे ५०० क्वथा दः सा डागु सभाकक्षा दः । उगु सभाभवनय् हिगू भाय् हिल न्यंकिगु व्यवस्था दः । प्यक्व राजकीय भव्य नकय् ज्यूगू क्वथा, छक्व बःचा क्वगु संकिपा कक्ष, नेक्व सम्मेलन याय् ज्यूगू क्वथा, नेक्व (सहिछाप) हस्ताक्षर समारोह याइगु क्वथा, नीक्व अन्तर्वाता काइगु क्वथा व बैठक याड मुक्कं डासक्व क्वथा दः ।

कोरियाया फुक्क धाय्थे भवनत तः तः खाः, फुक्क सिंहमर्मरयाय्गु व वर्णनयाय् हे थाकुक् बांलाक दय्कः तःगु खः । छक्व क्वथाय् का.किम इल सुड्या ई फ्याड ब्वथल तः गु (काल विभाजन) रचनात ब्वयो तःगु जुल । उगु काथं १७० देशय् उगु कृतितय्गु अध्ययन, प्रदर्शन नपां प्रचार जूगु दः । व फुक्क स्वय धुंज जिं आगन्तुक पुस्तिकाय् च्वया-

“जनताया साँस्कृतिक दरबारे कोरियाली क्रान्ति समाजवाद् धस्वाकय्गु वः उकि का. किम इल सड्गया योगदान सम्बन्धी थी थी कृतिया काल विभाजन काथं ब्वयो त गुलिं कोरियाया क्रान्तिकारी इतिहास व कामरडे किम इल सड्गया विचः (दृष्टिकोण) सिड्के अःपुई । थव तस्कं बांलागु व च्वछाय् बहगु ज्या खः ।”

नगरवासीया नामय नगर प्रमुख सुनिल प्रजापतिया सम्बोधनः

ख्वपया नगरवासी सकल दाजुकिजा तता केहँ पं:

ख्वप दे, देया दकलय् चिच्याहांगु नगरपालिका मध्ये खः । थुगुनगरं मुक्कं ६. ८८ वर्ग कि.मि. भूमि त्यल ख्यडः, च्वंगु दः। दकलय् लिपाया जनगणनाया प्रारम्भिक प्रतिवेदनया ल्याखं ख्वप देया जनसंख्या ७८, ८५४ म्हा व मतदाताया ल्या ५७, २७० दःगु जुला थुगु नगर अः हिगू वडाया ब्वथयो तःगु जुल । थुगु ख्वप देशय् बुँज्या साड नैपुं नगरवासीत अपलं दः । जनसंख्या अप्वयो वसेलिं थानाया अन्न सैगु बुँ भन -भन म्ह्वचा जुयो वांगु दः ।

२०७४ सालमा स्थानीय निर्वाचनय् ख्वप नगरपालिकाय् जिपुं यक्व भोत कायो त्याका । ख्वपया जनतां नेमकिपाया प्रमुख सुनिल प्रजापतिता २५, ७३० मत उप प्रमुख रजनी जोशीता २५, ७११ भोत बियो त्याकगु खः । निकटम प्रतिद्वन्दी नेकाया प्रमुखया उम्मेदरवारं ६५६० व उप प्रमुखं ६५८७ मत जक कःगु खः । ख्वपया जनता नेपाल मजदुर किसान पार्टीता अतिकं माया व विश्वास याडः नगर प्रमुख व उप प्रमुख नपां फुक्क वडाया नेमकिपाया उम्मेदवारपिन्ता त्याकगु खः गुकिं डादा तक जनताया सेवा याय्गु मौका बिला । जिमिगु डादाया कार्यकालय गलि नं ज्या जूगु खः व

फुक्क ज्याखय् ख्वपया दाजुकिजा तताकेहँ पिनिगु मदिक्क साथ व ग्वाहाली दःगु खः । जिपुं सकल जनप्रतिनिधिपुं पाखं ख्वपया सकल जनताता दुनुगलं निसें आभार नपां सुभाय् दे छायो च्वडा ।

जिमिसं २०७४ साल जेठ ७ गते शपथ ग्रहण याडः उखुनुं निसें हे नगर व नगरवासीपिनिगु भिं जुइगु ज्या हदाय् तयो ज्या साँ सां वया । हिंडादातक जनप्रतिनिधि मरुगु अवस्था, २०७२ सालया तः भ्वखाचां चिरिचिरी बःगु व दुडः स्यडः च्वंगु नगर, न्हँगु संविधान व संघीयता ज्याखय् छ्यलय् मःगु, इलय् निर्वाचित जूगु इलय् जिमिगु हःनयँ अपलं थाकुगु चुनौतीत दःगु खः । इमानदारीकाथं जनताया सेवा याय्गु भावना व जनताया साथ ग्वाहाली विकास निर्माण नपां जनता नपां स्वापु दःगु ज्यायाता हदाय् तयो ज्या न्ह्याका । थुगु इलय जिमिसं शिक्षा, स्वास्थ्य, सम्पदा ल्हवनय-कानय, सुचुकुचु ज्या नपां नगर व नगरवासीपिनिगु जीवन नपां तप्यं स्वपु दःगु विषयत नपां अपलं विकास निर्माणमा ज्यात क्वचाय्का । डातापोल्हँ, भैल देगः, नृत्य वत्सला देगः, न्हँ पुखु (रानीपुखु), भाजु पुखु ल्हवनय-कानय व दानय्गु ज्या जूगु जिमिगु कार्यकालया लुमांके बहगु ज्यात खः ।

वयडागूगु स्वप पौ. बःछि पौ(पाक्षिक)

कला-संस्कृतिया नगर, नाचगानया राजधानी, नां छुकः तःगु थुगु नगरता अःलिपा वयो जर्मन वात्सुविद निल गुत्से जुं 'संसारया म्वाड च्वंगु संग्रहालय' दक म्हासिइका पिब्वगु दः । चिच्याक्वगु नगर दक धःसां ज्ञान विज्ञानया केन्द्र, पर्यटकीय गन्तव्यस्थल दय्केगु जिमि न्ह्यलुवापिसं छिगु पलाख्वायँ लिसिं लिसिं जिपुं हज्याडः वडः, च्वडा । नेपाल मजदुर किसान पार्टीया हानेबहम्हा नायो भाजु नारायण मान बिजुक्छेँ (रोहित) जुं ख्वप देया लिपाया कल्पना याडः द्यूगु २०५९ साल असोज महिनाया 'सच्छिदा लिपाया ख्वप दे' (१०० वर्षपछिको भक्तपुर) नां या साफू पिदान । उगु साफू याता जिमिसं ज्या सानयता क्यंगु लॉपु भः पियो ज्या साड वयो च्वडा । जिमिसं ख्वपदेता, यच्चु पिचुगु तस्क बांलागु नगरकाथं पिब्वयगु कुतः याडः वयो च्वडा । जनताया साथ व ग्वाहाली जिमिसं ज्यासानय अःपुगु मति याड च्वडा । जनप्रतिनिधि कर्मचारी व जनताया दश्वी बांलागु स्वापु खं ख्वप दे थौं याय्गु अवस्थाय् थयंकय फःगु खः ।

जिमिसं स्थानीय तहया स्वायत्तताया विशेष ध्यान बिया । स्वायत्तता सुनं, गनानं लाकः काइगु खाँयाता जिमिसं अस्वीकार यायां वया । संघीयता संविधानं कय्च्याड काय धुडानं सिंहदरबारे च्वनिपुं पदाधिकारीतयसं एकात्मक सोच त्वः तय फःगु मरू । स्थानीय तहलं सानिगु थी थी ज्याखय् पंगः थानय्गु, स्वतन्त्रकाथं ज्या सांकय् मब्यूसें स्थानीय तहता अनेक नामं थःगु लाहातय् म्हुँछिडः तय्गु ज्या याता । केन्द्र व प्रदेशं स्थानीय तहता बिइगु विशेष अनुदानया पलि संघीयता व संविधानया भावनाया अखः सशर्त व समपूरक बजेट अप्व विय्गु याता । स्थानीय तहता कर्मचारी भर्ना याय्गु अधिकार मब्यूसें केन्द्र व प्रदेशं कर्मचारी नियुक्त याडः छ्वयो हइगु, प्रदेशं कर्मचारी भर्ना याय्गु अधिकार मब्यूसें केन्द्र व प्रदेशं कर्मचारी नियुक्त याडः छ्वयो हइगु, प्रदेशं कर्मचारी सरुवा-बदुवा याइगु, अलय् स्थानीय तहं तलब नकः तपुं शिक्षकपिन्ता केन्द्रया अधिनय तैगु स्थानीय तहया स्वायत्तता क्वन्त्यल छ्वगु खः । आर्थिक ऐन, नियमावलीया अखः स्थानीय तहता उपभोक्ता समितिपाखं ज्या सानय् मरू दक पानयता सहरी विकास व भौतिक पूर्वाधार मन्त्रालयं परिपत्र यागु, मदिक्क चाय्कः वयो च्वंगु ख्वप बहुप्राविधिक अध्ययन संस्थानता थःगु हे १०० गू शय्याया अस्पताल मरूगु धायो शिक्षा मन्त्रालयं नर्सिडया भर्ना याकय् मब्यूगु केन्द्र सरकारया जनविरोधी ज्या खः । थजगु पंगै पंगः या दश्वी ख्वप नगरपालिकां जनताया भिं जुइगु ज्या याडः वयो च्वंगु दः ।

ख्वप नगरपालिकां (आयब्यय) ल्या चा जनताया दश्वी

दायँ दायँ पतिकं पिब्वयो वयो च्वंगु दः । थुगुसीया आ.व. २०७८/७९ या ल्याचा व नगरपालिकाय् जिपुं त्याकः वयानीं निसें अः तक याडागु न्हि थानय् बहः जूगु ज्यात नपां विकास निर्माण नपांया ज्यात नगरबासीपिन्ता छक लिपिड कानय् ताडाः-

खर्चपाखय्:

थुगु नगरपालिकामा आ.व. २०७८/७९ सं चालु खर्च शीर्षकय् दां १,१०,२२,१७,२००/- (छगू अर्ब, हिंगू करोड, निन्यगू लाख, हिं न्ह्यद्व व नेस) अलय् पूँजीगत पाखय् दां ८२,९७,८२,८००/- (चय्नेगू करोड, गुइन्ह्यगू लाख, चय्नेद्व व च्यासः) याड मुक्कं १,९३,२०,००,०००/ तका दां (छगू अर्ब गुइस्वंगू करोड व नीगु लाख) छखय् लिइकगुलि आ.व. २०७८/७९ या बैशाख ७ गते तकखय् चालुखय् ६९, ८३,६२००२/- (गुइन्ह्यगू करोड, चयस्वंगू लाख व खुइनेद्व व नेका) दक खर्च जुयो छखय् लिइकगु दांया ६३.३५ प्रतिशत खर्च जूगु दःसा पूँजीगत पाखय् ३२,३९,५९,६६४/- स्वीनेगू करोड, स्वीछगुलाख, डय्छद्व व खुस व गुइप्यकां दां खर्च जुयो छखय् लिइकगु दां मध्ये ३८.९४ प्रतिशत खर्च जूगु दः । थुगु आ.व.सं. मुक्क छखय् लिइकगु बजेट मध्ये ५९.१४ प्रतिशत दां खर्च जूगु दः ।

आयपाखय् : आन्तरिक स्रोत पाखय् चालु आ.व. २०७८/७९ या बैशाख ७ गते तकखय् थयं मथयं गुलाया दुनयँ १४ गू करोड ६७ लाख राजस्व मुंगु खः । थुगुसी ५ करोड ५ लाख राजश्व मुडः न्हपा स्वयो अपः मुनय् फःगु खानय् दः । पर्यटन पाखय् थाब्ने स्वयो नेगू करोड व डागू लाख तका दां अप्वः मुनसा गैर पर्यटन पाखय् थी थी कर दस्तुरे १६ गु करोड वैगु मति तः गुलि बैशाख ७ गते तकया गुलाया दुनयँ हिंन्यगू करोड हिंन्यगू लाख तका दां (७५ प्रतिशत) मुनय् फत । पर्यटन शुल्कखय् आ.व. २०७८/७९ खय् हिंगू करोड मुनय् फैगु मति तःगुलि कोभिड भ्वल्वय खं याडः २०७९ बैशाख ७ गतेतक खय् नेगू करोड डय्डागू लाख तका दां जक मुनय फता । थव मति तःगुया २५.५ प्रतिशत जक खः ।

शिक्षा:

शिक्षाता दकलय् हदाय् तयो ख्वप नगरपालिकां 'छखा छँ छम्हा स्नातक' अभियान पू वांकयता त्वःमफिइकसैं न्ह्याकः उकि नं तातुताडः विकास यायता मःगु ब्यवस्था यायां वयो च्वंगु खः । सुं नं नगरया ब्वनामिपुं धेवा मदयो च्वयथयंक ब्वनय् मखाना धाय् म्वाय्कः नगरपालिकां गरिब व जेहेन्दार ब्वनामिपिन्ता डागू लाख तका दां तक शैक्षिक ऋण वियगु नीति काथं ३१४ म्हासिनं शैक्षिक

चयडागूगु खप पौ, बःछि पौ(पाक्षिक)

ऋण कायो चवयया शिक्षा ब्वड च्वंगु जुल । नगरपालिका पाखं चाय्क तःगु कलेजय् ब्वड च्वंपुं ब्वनामि पिनिगु लागिं थ्यं मथ्यं स्वंगु करोड तका दां क्वतिया छत्रवृति ब्यू ब्यू वयो च्वंगु नपां इतिहास, भूगोल, राजनीतिशास्त्र, नेपाल भाषा व संस्कृति ब्वनिपुं नगरवासी ब्वनामिपिन्ता दाच्छिया थप लाखौतका बराबरया छत्रवृतिया ब्यवस्था याड वयो च्वडागु खाँ ब्याकः च्वडा ।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ रं ब्यूगु अधिकार छ्यलःछगू तगिं निसैं च्यागू तगिं तक स्थानीय पाठ्यक्रम दय्कः नगरे दुनयँ चाय्क तःगु फुक्क ब्वनय् कुथि ब्वंकय् बियो वयो च्वडागु दः । थथे फुक्क तगिंया पाठ्यक्रम दय्कः लागु यागु न्हापांगु नगरपालिका खप हे जुयमः । स्थानीय पाठ्यक्रम दय्कः लागु यागु न्हापांगु नगरपालिका खप हे जुयमः । स्थानीय पाठ्यक्रमपाखं न्हंगु पुस्ताता खपया इतिहास, भूगोल, कला संस्कृति, सम्पदा ल्यंकः म्वाकः तय्गु थःगु मौलिक सीप व प्रविधि नपां विशिष्ट ब्यक्तित्व पिनिगु जीवनीत थुइके बियगु कुतः याडः वयो च्वडागु दः । शैक्षिक स्तर भन बांलाकय्ता डागू व च्यागू तगिंया नगरस्तरीय जाँच कायो च्वडागु व सामुदायिक ब्वनय्कुथित बांलाक यंकय्ता इलय् ब्यलय् बियो वयो च्वडागु ग्वाहाली बाहेकं थप भौतिक सुधार याय्ता आर्थिक ग्वाहाली बियो वयागु दः ।

खप नगरपालिकापाखं न्ह्याक च्वंगु न्ह्यगू शैक्षिक संस्थाय् अः ७२ गू जिल्लाया थ्यं मथ्यं न्ह्यद्र ब्वनामिपुं ब्वडः च्वंगु दः । दांकः भिकः व बांलाक आखः ब्वंकय्गु बचं गुलिं पूवांकागु खाँ ब्याक च्वडा । खप इञ्जिनियरिड कलेजता पूवाञ्चल विश्व विद्यालय पाखं सम्बन्धन कायो ११७ गू कलेजत मध्ये दकलय् च्वः जःगु (सर्वोकृष्ट) घोषणा याडः २०७६ सालय् क्वःचःगु २६ कगु वार्षिक जयन्ति वह बुदिं या इलय पूवाञ्चल विश्वविद्यालयं हाने ज्या यात । अथेहे २०७८ सालया स्नातकोत्तर तगिंलय उगु विश्वविद्यालया फुक्क ब्वनामिपुं मध्ये खप इञ्जिनियरिड कलेजया ई. सन्तोष कटुवाल दकले च्वजः म्हा (सर्वोकृष्ट) जुयता तः लात । त्रिभुवन विश्व विद्यालयं सम्बन्धन कायो तःगु खप इञ्जिनियरिड कलेजं नं बां बांलापुं ब्वनामि(प्रविधिक) पुं ब्वलांकः वयो च्वंगु दः । २०७८ सालय् उगु कलेजय् ब्वंम्हा छात्र रमण श्रेष्ठ त्रिभुवन विश्वविद्यालय ब्वंपुं मिजं मचात मध्ये दकलय् च्वजः म्हा (सर्वोकृष्ट) ब्वनामि जुयता तः लात । दायँ दायँ पतिकं खप नगरपालिकां उगु नेगू कलेजं ४३२ म्हा इञ्जिनियरत ब्वलांक च्वंगु थी थी विषयसं स्नातकोत्तर तगिंतकया शिक्षा ब्यू ब्यू वयो च्वंगु दः ।

ब्वनामिपिन्के ब्वनय्मः धाय्गु भावनां जाय्केता जनज्योति साफूकुथिता फुक्क सुविधां जःगु काथं दय्केगु नपां वडाय् वडाय् च्वंगु साफूकुथितनं बांलाकः यंकेगु कुतः याडा । पुस्तकालय समितिया प्रतिवेदन काथं मःकाथं छगू छगू वडाय् चाय्कः तगु साफूकुथिता आर्थिक ग्वाहाली याय्गु नीति दय्कः लागु याय् ताडा । खप नगरदुनयँ चाय्क तःगु सामुदायिक ब्वनय्कुथिया शैक्षिकस्तर अझ बांलाकय्ता इलय् ब्यलय् अनुगमनया ब्यवस्था याड वया ।

स्वास्थ्य

नगरबासीपिनिगु स्वास्थ्यता हृदाय तयो खप नगरपालिकापाखं चाय्क तगु खप अस्पतालता १०० गू शय्याया दय्केगु कुतःलं हज्याक च्वडा । अः २५ गु शय्याया स्वीकृति दःगु उगु अस्पतालं न्हि खुसम्हा स्वयो अपः ल्वगिपिन्ता उपचार सेवा बियो च्वंगु दः । इन्टरनल मेडिसिन, हाडजोर्नी, स्त्रीरोग, बालरोग, दन्त रोग, नाक-कान घाँटी, छाला नपांया विशेषज्ञततयो सेवा ब्यू ब्यू वयो च्वंगु अस्पतालता फुक्क सुविधां जःगु अस्पताल काथं च्वजाय्केता कुत याड च्वडागु जुल । खप अस्पतालं आ.व. २०७७/७८ सं ४० गू जिल्लाया १,१२,०२२ म्हा सिता स्वास्थ्य उपचार सेवा बिलसा २०७८/७९ या गुला दुनयँ १,२५, ९८५ म्हासिता उपचार सेवा ब्यूगु जुलसा श्वास प्रश्वास पुनःस्थापना केन्द्रं २७६ म्हा सिता सेवा ब्यूगु जुल । जनताया स्वास्थ्यसं अपुकः उपचार बियगु जिमिगु उद्देश्य काथं अस्पतालं न्हि ११ धौं ओपिडि सेवा बियो वयो च्वंगुलि सार्वजनिक विद्यालय नपां व शनिबारे नं सेवा ब्यू ब्यू वगुजुल । वडावडाय् स्वास्थ्य केन्द्रत दय्कः नगरबासीपिन्ता मथां मथां स्वास्थ्य सेवा बियगु नीतिकाथं खप नगरपालिका वडा नं २ ब्यासी, वडा नं. ५ भगवती स्थान, व वडा नं १ सल्लाघरी आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र चाय्क सेवा ब्यू ब्यूवयो च्वंगुलि वडा नं. १० य् नं स्वास्थ्य केन्द्र भवन दय्कः च्वंगु दः ।

कोरोना भवलयया महामारी याड खपया जनतां नं अति हे दुःख सिल । जनताया समस्या ज्यंकय्ता नगरबासीपिनिगु ग्वाहाली हे खप नगरपालिकां अक्सिजन प्लान्ट निःस्वाड सकल नगरबासी पिन्ता सितिकं अक्सिजन इड वयो च्वंगु दः । स्वास्थ्य विशेषज्ञपिनिगु घापु काथं खोप काय्गु हे कोरोनां ल्वचं मथिइकः जुयगु बांलागु उपाय् खः धायो द्यगु खाँयाता बिचः याडः वडा-वडा खोपकेन्द्र चाय्कः ब्यापक रुपं खोप अभियान हे न्ह्याका । खप नगरपालिकां अःतक खय् मोडर्न २५,४०१, भेरोसेल १,१७,११०, कोभिशिड १५,९९७ व जोनसन ३८९६ याड कोभिडया खोप मुक्कं १,६२,४०४

वयडागूगु स्वप पौ, बःछि पौ(पाक्षिक)

व टाइफाइड २८, ३११ मात्रा नपां याड थुगु इलय् मुकं १, ८९, ७१५ मात्रा खोप याकय् धुंकगु दः ।

अथेहे नगरस्तरीय नागरिक आरोग्य केन्द्र साउन निसैं चैत मसान्ततकया दुनय १, ८५४ बिरामी पिन्ता आयुर्वेदिक उपचार सेवा बिलसा सामुदायिक आँखा केन्द्र पाखं गुलाया दुनयँ २०, ५८२ म्हा सिता मिखाया उपचार सेवा ब्यूगु जुल ।

नगरवासीपिन्ता स्वास्थ्य उपचार अःपुकयता छँ छँ नर्सिड सेवा न्ह्याक वगुलि उकिता बांलाकः यंकेगु कुतः जुयो च्वंगु दः । कडागु ल्वय तः नुगः, मास्तिष्कघात, क्यान्सर, मृगौला ल्वय जू पिन्ता न्हपा छम्हासिता हिद्वतका दां बियो वगुलि अः हिंदाद्र तका दां बियागु जुल । वांगु गुलाख्य १६७ म्हा बिरामीपिन्ता मुक्कं २५, ०५, ०००- तका दां ग्वाहाली याडागु जुल । आ.व. २०७५/७६ निसैं अःतक खय् मुक्कं ६४५ म्हासिता मुक्कं दां ७१, ८०, ००० आर्थिक ग्वाहाली बिय धुंकगु दः ।

जेष्ठ नागरिक पिनिगु लागि आदर निकेतन चाय्केता ख्वप नगरपालिका वडा नं ६ अँचा पुखु भवन दाडः च्वंगु दः । वडा-वडाय् मदिक्क मचाछँ, दुरुव या क्यान्सर परीक्षण, बाँया शिविर, हाडजोर्नी व मिखाया शिविर त तं वयो च्वंगु दः ।

सम्पदा व कला-संस्कृति ल्यंक तय्गु व विकास निर्माण

'पूर्वा दयक तकगु सम्पत्ति भूगु कला व सम्पत्ति' या नारा पू वांकयता जिमिसं कुतः याडः च्वडा । पूर्वा दयक तकगु सम्पदात भूगु अमुल्य निधि खः । उकिता ल्यंकः म्वाकःतय्गु भूगु कर्तव्य खः । जिपुं जनप्रतिनिधिकथं चुनावं त्याकः वयानिं तः भवखाचां स्यंक थुडः ब्यूगु सम्पदात ल्हवनय्-कानय् व दानय्गु ज्यायाता हज्याका । जनताया सम्पत्ति जनतात दुश्याक दय्केगु नीति काया । उपभोक्ता समितिपाखं ज्या सांकय बलय् भूगु हे थासय्या स्रोत साधन व भूगु हे सीप व प्रविधि छ्यलय् दैगु, सम्पदा भूगु थःगु हे खः धाय्गु भावना ब्वलानिगुः, भिंकः बल्लाकः दय्किगु नपां थः थाय् पिन्ता हे ज्या दैगु लिं नगरपालिकाया आन्तरिक स्रोतं याडगु फुक्क धाय्थें विकास निर्माणया ज्यात उपभोक्ता समिति पाखं याकः वयो च्वडागु खः । अः गुलिसिनं थुकिता ख्वप मोडेल जक नं धायो च्वंगु दः । सम्पदा ल्हवनय्-कानय् व दानय्गु ज्या ठेक्का पट्टाखं याकय् मज्जु धाय्गु खँ जिमिसं बांलाक हे थुया । अथेनं संघ व प्रदेशं वडगु बजेटं जुडगु अपलं ज्यात ठेक्का बियो सधय्के मालिगु जिमिगु बाध्यता खः । जनताया आर्थिक व भौतिक ग्वाहाली व श्रमदान कायो उपभोक्ता समिति पाखं न्हयकनय् स्वयंथें पारदर्शी याड ज्या क्वचाय्क वयो च्वडा । श्वहे जिमिगु

थःगुपहः (विशेषता) खः।

जिपुं विदेशी तय्के लाहाफयो दयकागु सम्पदा स्वयो लय्ताय्गु स्वयो थःगु हे पौरखं दयकागु, ल्हवडागु सम्पदा स्वयो गर्व याडा । थःगु तुतिखय् चुयो दानय्गु नेमकिपां स्यंगू तस्कं बांलागू शिक्षा खः। तः भवखा ब्वय्धुंक नेपः या सरकार व जर्मनी सरकारया दश्वी ख्वप देया सम्पदा ल्हवनय्-कानय् व दानय्या लागिं १ अर्व २० करोड तका दां (१ करोड यूरो) ग्वाहाली याय्गु सम्भौता जुगुली सम्भौताखय् च्वयो तःगु खँ खँ भीता भिं मयाडगु खानय दःगुलिं उगु ग्वाहाली जिमिसं मकःसिं लिता छवया ।

२०७२ सालया तः भवखाचां स्यंकगु व मेमेगु १३८ गू स्वयो अपः सम्पदात मध्ये अपलं सम्पदात ल्हवनय् कानय् व दानय्गु ज्या पू वानय् धुंकल । २६ गः देगः ४२ गू फल्चा, ८ खा द्योछँ प्यंगू धवाका, हिंछगः पुखु, न्हय्गः तुंथि, च्यागू सतः फल्चा, न्हय्पु ल्वहँ हिति व गुगु मेगु याडः अः तक खय् १२२ गू सम्पदात ल्हवनय्गु ज्या क्वचाय् धुंकल । श्वहे काथं खौमा धवाका, वत्सला देगः दानय्गु, डातापोल्हँ व भैल देगः ल्हवनय्-कानय् ज्या क्वचाल सा गय्भिंद्यो ताँ, ख्वप नगरपालिकाया वडा नं. १ या न्हू पुखु (रानीपुखु) व छिपा ताँ दानय् धुंकगु जुल । अथेहे वाराहीया ताँ खँहिया ताँ, ब्रम्हायणी ताँ, धौला खुसी व लिवालि ताँ दाडः च्वंगु दः । ख्वपया दूधपाती निसैं च्याम्हासिगलय् तकया नगरया मू मू लाँ, बाराही स्थान व नगरया थी थी थासय् नपां याडः ६.२४ कि.मि ल्वहँ तं सियगु १०:५० कि.मि. अप्पां सिय्गु व कमल बिनायक, तुमचो दुगुरे व लिवालि आवास योजना नपांया थी थी लायँ याडः थयं मथयं १८.४६ कि.मि. कालो पत्रे (पीच) याय् धुंगु जुल । ख्वप नगरपालिका वडा नं. ७ खँहें सुधारिएको शव दाह गृह' व भाज्या पुखु ल्हवनगु ज्या क्वचाइथें च्वडः च्वंगु दः । लक्ष्मी नरसिंह देगः इखालाछी मथ दाडः च्वंगु दःसा खुसी सुधारया ज्या व ऐतिहासिक महत्वया घाट सुधारया ज्या जुयो च्वंगु दः ।

नगर दुनयया अमूर्त सम्पदात ल्यंकः म्वाकः तय्या लागिं दायँ छगू थी थी विधायी सांस्कृतिक धिं धिं बल्ला याय्गु खँ निर्वाचन घोषणापत्रे च्वयो वचं बियागु काथं दकलय् न्हःपां बाँसुरी नेदाखय् धौं, स्वदाखय् धिमे व डादाखय् पछिमा बाजा याय् धुंगु जुल । प्यदाया इलय् हलिमय डांकः कोरोना भवल्चं याडः २०७७ सालय् धिंधिं बल्ला याय् मछिन । धिं धिं बल्ला नपां दायँ दायँ पतिकं सांस्कृतिक गुरुपिन्ता हानेज्या नं याड वयो च्वडागु दः ।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ दफा ९ (३) काथं ख्वप नगरया पुलांगु सहरता सीमाङ्कन याडः सांस्कृतिक लागी घोषणा याडः पुलांगु सहरता म्वाकः तय्गुली बः बिया । पुलांगु नगर ल्यंकः तय्या सांस्कृतिक लागाय् छँ बँ स्थानीय मनूतय् दश्वी जक न्याय् मिय दैगु कानुनी ब्यवस्था यागुलि नेम्हा प्यम्हा सम्पदा

चयडागूगु स्वप पौ बःछि पौ(पाक्षिक)

विरोधी मन्तयसं सर्वोच्च अदालतय् नगरपालिकाया निर्णयता चुनौती बियो मुद्दा तः सेलिं अदालतं ब्यूगु अन्तरिम आदेशं याडः कार्यान्वयन याय्गु ज्याखय् पंगः याडः ब्यूगु दः । अदालतं सम्पदा ल्यंकः म्वाकः तय्गु ज्याखय् हे पालिडः निर्णय याड्गु आशा याय् । नगरया थःगु पहः म्वाकः तय्ता भीगु थःगु पुलांगु पहलं छँ दानिपिन्ता मोहडाया छ्यलिगु सिं, अपा व प्वहँ अपा खय् तुक्व खर्चया ३५ प्रतिशत अनुदान प्रोत्साहन काथं ब्यू ब्यू वयो च्वंगु दः । अः तक खय् ४२खा छँ याता छगू करोड नीस्वंगु लाख चय्प्यद्ध व गुसव गुड्च्याका दाँ अनुदान बिय धुंगु दः ।

ख्वप नगरपालिका वडा नं. ५ य् च्वंगु जगन्नाथ लागाय् ल्यंकः माल, म्वाकः तय्या लागिं प्रा.डा. पुरुषोत्तम लोचन श्रेष्ठया कजिलय् निःस्वांगु 'जगन्नाथ क्षेत्र अध्ययन तथा उत्खनन समिति' २०७९ वैशाख ५ गते प्रतिवेदन लः ल्हाय् धुंकुगु दः । उगु थासय् लिमुलः स्वयता प्रतिवेदन ग्वाहाली याड्गु आशा याय् ।

बजार अनुगमनः

उपभोक्तापिन्ता भिं याय्गु मतिं नगरपालिकां मदिक्क बजार अनुगमन यायां वयो च्वंगु दः । उगु इवलय् पसः नवीकरण मयापुं सुचुकुचु याडः मतःपुं नियमकाथं नापतौल नवीकरण मयापुं ल्वाकछ्याडः म्युपुं, म्याद फुगु सामान म्युपुं नय्मज्युगु रड्गु छ्याडः म्युपुं खाद्य मापदण्ड पालना मयासँ म्युपुं, वास मिड्थाय् अनियमितता जूगु खानय् दःगुलि अजपुं ब्यापारी तय्ता नियमानुसार कार्वाही याडः वयागु दः । लायँ फलय् पांकः यो यो थें पसः तैपुं अपलं थिकय् याडः मिड्पुं व मभिंगु सामान मिड्पिन्ता नं कानुन बमोजिम कार्वाही याडः वयागु खः ।

कासाः

दायँ छगू अन्तरनगर कासाया धिं धिं बल्ला याय्गु निर्वाचनया इलय् याडागु प्रतिवद्धता काथं कासाया धिं धिं बल्ला याडः वयागु खः । वहेकाथं न्हःपां भलिबल, वनलिपाया दायँ करँते, स्वंगूगु दायँ एथ्लेटिक्स व प्यंगूगु दायँ चेसया धिं धिं बल्ला याडा । डादागु दायँ हलिमय् डांकः कोरोना जूगुलिं अन्तर नगर कासा याय् मछिडः वडा वडाया छगू छगू कासाया धिं धिं बल्ला यागु जुल । न्ह्याथिन्योगु मछिंगु इलय् नं जिमिसं कासाया ज्या इवः हज्याकः च्वडा ।

अथेहे दायँ पतिकं अन्तर विद्यालय कासाया धिं धिं बल्ला याडः वया । कासां सकल नागरिकपिन्ता स्वस्थ याडः तय्गु मति काथं वडा-वडाया ब्यायामशालात तयो शारीरिक ब्यायाम नागरिक जीवनया छगू मदयक मगागु छ्बक काथं कुतः याडा । अः तक खय् नगरया छगू छगू वडाया नेथाय् व कलेजय् नपां याडः २३ गू थासय् खुल्ला ब्यायामशालत दय्कः नगरबासीपिन्ता ब्यायामया अवसर

ब्यू ब्यू वया । भलिबल, फुटबल, बक्सिड, जिम्नास्टिक, टेबुल टेनिस व करँते याडः थी थी खुगू कासाया प्रशिक्षण नपां ब्वनय्कुथि कासा स्यनयता पूर्णकालीन कासा स्यनामि ब्यवस्था याडः वया । ब्वनय्कुथि मिसा मस्तय्गु लागिं आत्मरक्षा सम्बन्धी तालिम नं ब्यू ब्यू वया । वडा-वडाया कासाया पुचः निः स्वाडः ल्यासे ल्याम्होपिन्ता कासाया ज्या इवःखय् दुतिड यंकेगु जिमिगु कुतः हज्याड च्वंगु दः । कमल बिनायक कभर्डहलय् बक्सिड रिड या ब्यवथा यागु दः ।

ख्वप नगरपालिका वडा नं. ८ लिबालि कासाया कभर्डहल दय्के धुंगु जुलसा वडा नं. १० य् टेबुल टेनिस कभर्ड कल दय्क च्वंगु दः । कासामिपिनिगु मति काथं कभर्ड हल दय्केगु ज्या हज्याडः च्वंगु दः ।

दायँ दायँ पतिकं कासामि पिन्ता हानेज्या नं याडः वगु दःसा कोभिडाया इलय् अनलाइन पाखं ब्यायामया प्रशिक्षण ब्यूगु दः ।

सुचुकुचु व लकस सुधारः

फोहर थासय् लाकय्गु जिमिगु तः हांगु समस्या (चुनौती) खः । न्ह्याथिन्योगु काथं मछिंगु इलय् नं सुचुकुचु भ्या भाति हे म्हवँ मयाडा । हनुमन्ते खुसी व कासान खुसी सुधारया लागिं फोहर प्रशोधन याय्ता नगरया नेथाय् सल्लाघारी व हनुमानघाटय् उपचार पुखु दय्केता कुतः याडा । अः उगु पुखु ल्हवडः दय्कः च्वंगु दः । नेपाल सरकार आयोजना कार्यान्वयन निर्देशनालय (पी आइ डी) या ग्वाहाली व मंकः कुतलय् जुयो च्वंगु उगु ज्या अः चतारं साडः च्वंगु दः ।

नगरया लकस बांला कय्या नितिं लाँ सिथय् सिमाचा पियगु पुलांगु सहरया महत्वपूर्ण सम्पदा लागाय् वाउँक तय्गु, महिनाया १ व १५ गते मदिक्क सुचुकुचुया ग्वसः ग्वयो ख्वप देता स्क्छ, यचु पिचुगु व बांलागु नगर दय्केगु ज्याखय् बःबियो वयो च्वडा । 'छगू ब्वनय् कुथि, छगू सम्पदा' नीति लागु याडा । कोभिड भ्वल्वयया इलय् नं सुरक्षा नीति कःघाडः सुचुकुचु ज्या मदिक्क न्ह्याका ।

त्वनय्गु नाः

त्वनय्गु नाः ख्वपदेया गुब्ले मतानिगु समस्याथिं जुय धुंकल । त्वनय्गु नाःछँ थःथाय् मरुगु, नगरकोट व बोडेया नाः या भरय् च्वनय् मःगुलिं नगरबासीपिसं तःहांगु समस्या फयो वयो च्वंगु दः । सम्भव दःगु ११ थासय् डिप बोरिड याडः वडा वडाया त्वनय्गु नाः इडःब्यूब्यू वयो च्वडा । नाःया समस्या लिपा थयंकः ज्यंकयता मेलम्चीया नाः या भरबाहेक मेगु लांपु खानय् मरुनि । उकिं मदिक्क कुतः याड च्वडागु खः । अः कटुञ्जे ट्याड्कीदय्के धुंगु दः । त्वनय्गु नाःया अस्थायी समस्या ज्यंकयता इलय् ब्यलय् नगरपालिकां ट्याड्करं नाः इडः बियो वयो च्वंगु दः । नपां

वयडागूगु स्वप पौ, बःछि पौ(पाक्षिक)

त्वनयगु नाः इडःबियतापाइप सुधार नं यागु दः ।

वयाञ्सर अस्पताल सरकारी स्वामित्वखय वान

ख्वप नगरपालिका वडा नं. १ खय च्वंगु सार्वजनिक जग्गाखय दयकः तःगु भक्तपुर क्यान्सर अस्पतालं छुं ई न्ह्योतक छगू एन जि ओपाखं न्ह्याकः वयो च्वंगु खः । सरकार, विदेशी अनुदान व नगरपालिकाया जग्गाखय चायकःतःगु उगु अस्पतालया सञ्चालकतयसं फुक्क थःगु सम्पति थें यत्थें याडः अपलं सम्पति मुंगु व अस्पतालय जुगु अपलं भ्रष्टाचारया खाँ प्यार्हा वसेलिं नगरपालिकां सरकारी स्वामित्वखय हयगु कुतःयाता । अपलं विवाद लिपा उगु अस्पताल संघीय सरकारया मातहतय वांगु दः । गुकी जनतातादांकः बांलाकः उपचार सेवा बियो च्वंगु दः । भक्तपुर क्यान्सर अस्पताल सरकारीकरण जगु जिमिगु कार्यकालय छगू बांलागु उपलब्धी खः । अथेहे भक्तपुर अस्पताल व्यवस्थापन समितिसं नगरपालिकाया प्रतिनिधित्व दयानिं बुलुहुं बांलाडः वयो च्वंगु दः । वांगु दायँ उगु अस्पताल बागमती प्रदेशयाय हे च्वजःगु (उत्कृष्ट) दक क्वःछिता । सरकारी स्वामित्वखय दःगु अस्पताल बांलासा जनतां स्वास्थ्य सेवा काय अःपुइगुलिं जिमिगु ध्यान उखय पाखय वांगु खः ।

सहकारीया विषयलयः

ख्वप नगर दुनयँ चायकःतःगु १५४ गू सहकारीतयता सहकारी सिद्धान्त काथं चायके वियता नगरपालिकां इलय ब्यलय अनुगमन याडः वयो च्वंगु दः । उगु अनुगमनया भ्वलय खानय दःगु मचःमगागु खाँया सुभाब त बियगु, उकिता छययकेगु ज्या नं याड वयो च्वंगु दः । नपां नगरपालिकां सहकारीऐनया अखः नगरपालिकाया स्वीकृति मकःसँ चायकःतःगु बहु उदेश्यीय सहकारी संस्थातयता कानुनया अखः मचायकेता नं धाधां वयो च्वंगु दः ।

देको-मिबा-इतापाके आवास योजनाः

ख्वप देता व्यवस्थित सहरकाथं विकास यायता ख्वप नगरपालिका वडानं. २ व ६ खय १६५४ पी जग्गाखय देको, मिवा इतापाके आवास योजना न्ह्याकगु खः । उपभोक्ता पिनिगु भिं जुइगु ज्याखय विचःयाडःन्ह्याकगु उगु योजनासं जनताया गुनासो सम्बोधन यायगु भ्वलय कोभिडं याड छुं भाति लिपा लः वांगु खः । अथेनं तासय तासय याडः जग्गा लिता बियगु ज्या जुयो च्वंगु दः । उगु ज्या न्ह्याडतुं च्वंगु दः । जनताया समस्या छसिकाथं पूवांकः हज्याडः च्वंगु दः ।

प्रकाशन व सञ्चार

ख्वप नगरपालिकाया छगू छगू ज्या भ्वःता जनताता कानयगु मतिं लयपौ 'भक्तपुर' नेपाल भाषाया वःछिपौ 'ख्वप पौ' मदिकक पिथाड वयो च्वंगु दः । अथेहे अनलाइन पत्रिका, भक्तपुर

खबर डटकम, भक्तपुर म्युनिसिपालिटी, फेसबुक पेज व भक्तपुर एफ.एम. 'ख्वप सः' ज्या भ्वःता नं मदिकक हज्याकः च्वडागु दः । नगरपालिकां महत्वपूर्ण सम्पदात ल्हवनय-कानय सिधयकः उकिया फुक्क विवरणनपां 'भैरवनाथ मन्दिर जीर्णोद्धार २०७६, ख्वपया थी थी पक्ष कानयगु मति स्थानीय पाठ्यक्रमया सन्दर्भ सामग्री' ख्वपको पहिचान न्हापांगु ब्वः १ - २०७६, ल्हवनय कानय व दानय धुंगु सम्पदातयगु बःचाहाकलं म्हासिडकानपां किपा मुना साफु- 'सम्पदा पुनः निर्माण तथा जीर्णोद्धार २०७७, ख्वप नगरपालिकां यागु अभ्यासतमुड पिथांगु हाम्रो अभ्यास २०७७, डातापोल्हँ जीर्णोद्धार २०७७, ख्वपको पहिचान नेगु ब्व २ - २०७८ पिथानय धुंगु दः सा स्वंगु ब्व पिथानय तांगु दः । अथेहे थुगुसी 'वत्सला मन्दिर जीर्णोद्धार २०७८, न्हुपुखू (रानी पुखु) जीर्णोद्धार २०७८, सञ्चार माध्यममा भक्तपुर नगरपालिका २०७८ साफू पिथानय धुंकगु दः । अथेहे ख्वपया महत्वपूर्ण पक्षत मुडतःगु साफूत पिथांथां यंकेगु नीति दः । गुकिं लिपा ख्वपदेया बारे अध्ययन, अनुसन्धान व थुइकेगु मति दःपिन्ता ग्वाहाली जुइगु विश्वास याडा ।

निजी आवास पुनः निर्माण

२०७२ सालयातःभ्वखाचां थयं मथयं च्याट्ट खा छँ स्यंकः थूडः ब्यगु जुल । उलि मध्ये ७,६५६ परिवारया लाभग्राही धलः पिदांगुलि ५,६८१ लाभग्राही पिसं अनुदान सम्भौता यागुलि, ५६८० परिवारंन्हापांगुकिस्ता वापत ५०,००० तका दां कःगु खःसा अःतक नेकगु किस्ता कःपिनिगु ल्या २३९८ व स्वकगु किस्ता कःपिनिगु ल्या २२३० जक खानय दः ।

लाहातय ज्यादैगु तालिमतः

ल्यासे ल्याम्होपिन्ता लाहातय ज्या दैगु तालिमत बियो थःगु तुतिखय थःहे दानय फयकेगु ज्याखय बः बियो वयो च्वंगु दः । बुँज्याखय चाया परीक्षण, की स्यायगु वास ह्वलयगु तरिका, भिंगु बांलागु जातया पुसा तयो अपः सयकेगु, नपां कृषि प्राविधिक नर्सरी सम्बन्धी च्याउ खेती, बेमौसमी तरकारी खेतीया तालिम त मदिकक बियो वयो च्वंगु दः । ई (सिजन) काथं बुँज्यामिपिन्ता भिंगु जातया थी थी पुसात इड बियो वयो च्वंगुलि अःतकखय वापुसा ७४,००० के.जी. छोपुसा ३५,००० के.जी., आलुपुसा ४०,००० केजी इड बियो धुंगु जुल । थुगुसी थप २०,००० के. जी. वापुसा न्याडः इड बियो च्वंगु जुल ।

नगरपालिकां चिनिया भाषा डाथ्व, १५० म्हा, जापानी भाषा नेथ्व ६० म्हा, नेपाल भाषा नेथ्व ६१ म्हा, काष्ठकला नेथ्व ७० म्हा, पाक शिक्षा, स्वथ्व ७५ म्हा, बुटिक नेथ्व ५५ म्हा, हेयर कटिङ्ग ६ थ्व १८ म्हा, फोटोग्राफी नेथ्व ६२ म्हा, रेडियो प्रस्तोता नेथ्व ६४ म्हा सिता लाहातय ज्या दैगु तालिम बिय धुंगु जुल ।

चवडागूगु खवप पौ, बःछि पौ(पाक्षिक)

अथेहे बेसिक डाथव १८८ म्हा व एडभान्स (सिलाई) सुज्या सुयगु प्यथव ८८ म्हा सिता तालिम बिय धुंकगु जुलसा कृषि प्राविधिक २२ म्हा, बेमौसमी तरकारी खेती ३० म्हा डोबीचा सः दय्केगु, कौसी खेती ३० म्हा, च्याउ खेती ३० म्हा, चा परीक्षण/वा बूँ सम्बन्धी ४० म्हा, व नर्सरी खेती ४० म्हा याड अःतकख्य १००३ म्हासिनं तालिम काय धुंकगु जुल । थुकी वडाय् ब्यूगु तालिमत दुथ्याकागु मरु ।

कानून दयकेगु ज्या

जिपुंडादाया नितिनिर्वाचित जुयागु ईफुइथें चवन । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ काथं थुगु इलय हिगू नियमित व छगू विशेष याड हिंछगु नगर सभा त याय् धुन । नेपःया संविधान व स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ रं ब्युगु अधिकार छ्यलः नगरपालिकाता मःकाथंनगरसभां २२ गू ऐन, स्वंगू नियमावली, खुगू विनियम, हिंन्यगू कार्यविधि, प्यंगू निर्देशिका व छगू नीति याडः अः अतक ख्य ४८ कानून दय्कः छ्यलः वयो चवंगु दः ।

न्यायिक समितिः

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ काथं उप-प्रमुख रजनी जोशीया कजिलय निःस्वांगु न्यायिक समिति २०७४ निसें २०७८ तकख्य २०२ गू मुद्दा दर्ताजुगुली १६३ गू फछ्यौट याय् धुंगु ३९ गू फछ्यौट याय् बांकीगु खाँ ब्याकः चवडा ।

अपाङ्गताया म्हासिइका पौ इयगु ज्याः

२०७६ असार २ गतेनिसें २०७८ चैत्र २१ गतेतक खवप नगर दुनयया अपाङ्गता जूपुं ५७५ म्हासिता अपाङ्गताया म्हासिइका पौ इड ब्यूगु खः । अथेहे खवप नगरपालिकाया हिगू तुं वडा कार्यालय, पर्यटन शाखा व जनज्योति साफूकुथिया कर्मचारीपिन्ता लच्छिया सांकेतिक भायया तालिम २२ म्हा सिता, नगर दुनयया अपाङ्गता जूपिन्ता वा संरक्षकपिन्ता नेलाया सीपमूलक हस्तकला सामग्री दय्केगु तालिम बिल । वडा नं १ निसें १० तकया मुक्कंद९ म्हा अपाङ्गता जूपुंनगरिक पिनिगु माग काथंपूर्णअपाङ्गता जूपुं २३ म्हासिता अपाङ्गता सहायक सामग्री, हिवल चियर, व ट्वाइलेट

इड बिल ।

छुं ल्यं दःनिगु ज्या तः

निर्वाचनघोषणा पत्र काथं जिमिसं खवप विश्व विद्यालय चायके मफूत । उगु ज्यायाताअपलं कुतः मयाडागु मखु । अथेनं संघीयसरकारं प्रतिनिधिसभा सं खवप विश्व विद्यालय विधेयक पिमवसेलिं खवपया जनताया इच्छा जिमिगु थुगु इलय प् वाकेय् मफूत । मेडिकल कलेज निःस्वाडः दांकः भिंकः बांलाक बवंकः बांलापुं चिकित्सक बवलांकेय्गु जिमि गू उद्देश्यता नं तवःमफिइकसैं कुतः याडः चवडागु दः ।

अथेहे लाय्कुलीचवंगु कला संग्रहालय तयो तःगु भवन (लाल बैठक नपांया) दानय्गु भूवल्य् राणाकालीनपहलय् दानय्गुला, मल्ल स्कालीन पहलय् धाय्गु खाय् भातिचा समस्या व यनि मल्लकालीन पहलय् दानय्ता संस्कृति मन्त्रालय, पुरातत्त्व विभाग व खवप नगरपालिकाया दशवी सहमति जूसां युनेस्कोया अनुमति कायमःगु थजगु प्राविधिक कारणं प् मवान । नपां सरकारं तःकहे आश्वासन ब्यूसां मः काथंया बजेटया व्यवस्था याडः मब्यूगुलिं खवप नगरपालिका वडा नं ६ या अरनिको सभा भवन दानय्गु ज्या प् मवान ।

दकलय् लिपा, खवप देता व्यवस्थित नगर काथं हछ्याय्ता इलय-ब्यलय् थीथी सुभावात बियो ग्वाहाली याडः द्यूम्हा नेमकिपाया नायो भाजु का. नारायणमान बिजुक्छें जुयाता दुनुगलं निसें आभार प्वंकः चवडा । अथेहे माननीय प्रेम सुवाल, प्रदेश सभाया सांसादपुं सुरेन्द्र राज गोसाइँ व सृजना सैजु नपां सकलं जनप्रतिनिधिपुं, पूर्व जनप्रतिनिधिपुं, नगरपालिका पाखं निःस्वांगु थी थी समिति चवडः ग्वाहाली याडः द्यूपुं विज्ञपुं, उपभोक्ता समिति चवडः ग्वाहाली याडः द्यूपुं महानुभावपुं, स्वयमसेवकपुं, ग्वाहालीमि संघ-संस्थात, कासा पुचःत, कृषक पुचः, स्यनामिपुं, नगरपालिकाया कर्मचारीपुं, दाफा भजन टिम, क्लव, अस्पताल, चिकित्सकपुं, सेना, प्रहरी व सशस्त्रप्रहरीपुं, सम्पदा पुनः निर्माण, अक्सिजनप्लान्टनिःस्वानय्गु थजगु ज्याख्य् आर्थिक व भौतिक ग्वाहाली यापुं दाता पुं नपां ग्वाहालीमिपुं सकलं महानुभाव पुं सकल सिता जनप्रतिनिधि पिनिपाखं सुभाय देछाय । खवप नगरपालिकां यागु ज्याख्य् जनताता ध्वाथुइकेता ग्वाहाली याडः द्यूपुं सकल पत्रकार, च्वमिपुं (सकलसिता सुभाय, नगरपालिकाया ज्याख्य् राय, सल्लाह, व सुभावात नपां आलोचना याडः ग्वाहाली याडः द्यूपुं सकल राजनैतिक दल तय्ता नंजनप्रतिनिधि पाखं सुभाय देछाय ।

नपां नगर दुनयया सरकारी कार्यालयया प्रमुखपुं ब्वनयुकुथि कलेजया प्रमुखपुं नपां थी थीसंघ-संस्थाया प्रतिनिधिपुं नपां नगरपालिकाया ज्याख्य् सियदय्कः व मदय्कः ग्वाहाली यापुं थी थी समूदाय, व जनतातय्ता नं सुभाय देछासे वैगु दिनय नं मदिकक जनताया भिं ज्याख्य् मदिकक जुयो चवनय्गु बचंबिय । सुभाय

योगेन्द्र प्रधानया बःचाहाकलं म्हसीका

बिमल ताम्राकार

बुद्धि

ने.सं. १०६२ पोहेलाश्व सप्तमि (१९९८ पौष १९) विहिवाः कुन्हु तेखाचो, तेखापुखलिं पच्छिम, भार्वाचो पूर्व, तँक्वनं दक्षिणाय लाःगु सँझ्याः, तिकिझ्यालं छाया पियातःगु पुलांगु छखा नेवाःछँय् 'अन्याय् ... अन्याय् ...' धकाः छम्ह ह्याउँमचाया खःसः श्वल । व अन्याय् ... अन्याय् ... खःसः जय मां भाय् ... जय मां भाय् धकाः खःगु धकाः सुनां स्यू ? अथे खःम्ह व ह्याउँमचा भ्नी सकसिनं म्हस्यूम्ह, भ्नी सकसियां यःम्ह, मां भाय् धालकिं हुरुक्क जुयादीम्ह योगेन्द्र प्रधानजुया खः । वय्कःया मांया मंगलादेवी प्रधानाङ्ग व ब्वा शिवप्रसाद प्रधानाङ्ग खः । वय्कःया स्वम्ह दाजुकिजा व न्याम्ह तःकेहँपिं लय् दकले तःधिकःम्ह काय्मचा खः ।

छँजः

वय्कःया इहिपाः ने.सं. १०९६ (२०३३) दँय् मय्जु जगमग प्रधान नापं जूगु खः । वय्कःपिनि काय् निम्ह व म्ह्याय् छम्ह दी, निम्ह भौ व निम्ह तुं छय्पिं दी ।

नां - वय्कःया धात्थे खःगु नां योगेन्द्रप्रसाद प्रधानांग खः । वय्कलं साहित्य ख्यलय् थःगु नांयात चिहाकः याना योगेन्द्र प्रधान जक च्वयादिइ । वय्कःयात नेवाः पह वयेक धायेबलय् योगेन्द्र दाइ । वय्कः भ्नी सकसियां योगेन्द्र दाइ खः । वय्कलं हवाइ विश्व विद्यालय, अमेरिकां जन स्वास्थ्य विद्यावारिधि (डाक्टर अफ पब्लिक हेल्थ) उपाधी कयादिल । लजगाः कथं वय्कः डा. योगेन्द्र प्रधान खःसां वय्कलं थःगु नांया न्ह्यःने डा. घायेगु वा नांया ल्यूने विद्यावारिधि छुप्यं थें पी.एच.डी घाये ययेकामदी ।

शिक्षा

वय्कलं आखः म्हसीकेगु ज्या वय्कःया ब्वाः शिवप्रसाद प्रधानाङ्गजुं थःगु छँया च्वतय् त्वाःया मचातय्त आखः ब्वंकादीथाय् यानादीगु खः । वयालिपा च्वय् चुकय् च्वंगु शान्तिभक्त विद्यालय छगू तगिमय् भर्ना जुयाः निगू तगिं शुरु जुइत्यंबलय् २००६ सालया काण्डं सूर्यबहादुर पिवाः लगायत दक्वं शिक्षकतय्त ज्वना यंकूगुलिं ख्वप क्वाछँ च्वंगु विद्यार्थी निकेतन माध्यमिक विद्यालयय् हाकनं निगू तगिमं निसें खुगू तगिंया शुरु यानादिल । अन नं वय्कलं लाय्कुलिइ च्वंगु पद्म हाइ स्कूलय् खुगू तगिमं निसें भ्निगू तगिं ब्वना अन हे एस.एल.सी. पास यानादिल । उबले अन ब्वनेकुथिइ नेपालभाषा ऐच्छिक विषय कथं तःगु जुयाः वय्कलं नेपालभाषा विषय नं कया ब्वनादीगु अवसर नं दत । अन थिमिया मंगलकृष्ण श्रेष्ठ व मेपिं पासापिं संगत जूवन । अन जुइगु क्वथा गोष्ठी २०१५ साल पाखे

कविता न्यंकेगु ज्या शुरु जुल । उबले ख्वप कलेज मद्गुलिं कलेज अफ एजुकेशनय् प्यदँ ब्वना बी.एड. यानादिल । बी.एड. धुंकाः छगू विषय बियाः मास्टर याये दुगुलिं वय्कलं राजनीति शास्त्रया छगू जाँच पास यानाः एम.ए. प्राइभेटं बियाः राजनीति शास्त्रय् नं एम.ए. यानादिल । वय्कलं २०२७सालय् क्यालिफोर्निया विश्वविद्यालयं जन स्वास्थ्य विषयलय् स्नातकोत्तर यानादिल । वय्कलं त्रिभुवन विश्व विद्यालयय् २०२९/३० निसें २०५३/५४ साल तक ब्वंके धुंकाः जर्मन प्रोजेक्टय् ज्या यायेगु इवलय् एम.पी.ए. नं याना दिल । २०४३ सालय् अमेरिकाया हवाइ विश्व विद्यालयं वय्कलं जन स्वास्थ्य (डी.आर.पी.एच.) विषयलय् विद्यावारिधि क्वचायेकादिल । थ्व विषयलय् जन स्वास्थ्य विषयलय् विद्यावारिधि उपाधी कयादीम्ह वय्कः न्हापांम्ह नेपाःमि खः ।

हःपाः व साहित्य च्वज्या

वय्कःया तःबवाया यँय् लजगाः व कान्छा बाः दरवार हाइस्कूलय् ब्वनादीगुलिं नेपालभाषाया साहित्यकार तीर्थलाल नःघःभनिजु थाय् छँ क्वथा बालं कयातःगु । वय्कः न्ह्यदँ च्यादँया मचाबलय् निसें ख्वपय् स्कूलय् मीन पचासया बिदा जुलकिं यँद्या पुन्ही त्यलकि वा कलैयाय् पाजुपिं थाय् वनेमालकि अन च्वंभाइगु । उबले तीर्थलाल नःघःभनिजु अर्थ मन्त्रालयय् खरदार पद जागिर खः । वय्क अफिसं लिहां भाइगु इलय् मचाम्ह योगेन्द्र प्रधानजु डेराया इयालय् तयातइगु बाकसय् च्वना वय्कःया लँ स्वया च्वनादीगु जुयाच्वन । व छँया चुलांचू ग्वारामरि पसः दुगु जुयाच्वन । वय्कलं ग्वारामरि न्याना हया नकीगु । वय्कः भायाकथं च्वाच्चासूगु चिचिहाकःगु दाही निं योगेन्द्र प्रधानयात न्यतालय् आया आया धायेक ब्वब्व स्याकातिनि ग्वारामरि नकीगु जुयाच्वन । इयालय् च्वंगु बाकसय् बाम, तमल, बय्चा तयातइ । अफिसं भायाकथं तमल थानादिइगु । वय्कः नेपालभाषाया कहानीकार नं खः । वय्कलं च्वयादीगु कहानी परमानन्द बज्राचार्य, फणीन्द्ररत्न बज्राचार्य, पुण्यरत्न बज्राचार्यपिंत न्यंकादीगु । पासापिसं च्वयाहःगु बाखं नं न्यकीगु । अले इमि बाखंया बारे समीक्षा जुइगु । कवि रेवतिरमणानन्द स्यस्यःजुं नं बरोबर भायाः कविता न्यंकादीगु । उबले योगेन्द्र प्रधानजुं भिंस्वदँ भिंप्यदँया मचा ल्याय्म्हचा जुइधुंकल । वय्कःयात अन जुइगु गतिविधिं अय् थम्हं ल्हायेगु नेपालभाषां नं च्वयेगु ज्यूगु जुयाच्वन धयागु नुगलय् दुहां वन । वय्कः थः भिंन्यादँ दःसानिसें नेपालभाषां च्वयेगु यानादिल ।

चयडागूगु स्वप पौ, बःछि पौ(पाक्षिक)

उबले नेपाल साहित्य मन्दिरया इलय्ब्यलय् साहित्य गोष्ठी जुया चवनीगु । यँ, यल, ख्वपया साहित्यकारपिं भाया साहित्य पाठ यानादीगु । वय्कः व वय्कःया ज्वलिंज्वःया पासापिं मचा ल्याय्महचापिं जक जूगुलिं अन उलि च्यूताः मतइगु जुयाचवन । नेपाल साहित्य मन्दिर ल्याय्महतयगु संस्था जुल । उकिं ने.सं. १०७८ (२०१५)दँय् मचा ल्याय्महचापिं पासापिं जानाः बाल साहित्य मण्डल नीस्वनादिल । वय्कः व वय्कःया पासापिनि कविता चवइगु । अले बांलाक्क चवयेधुंकाः व कविता ज्वना वनाः नेपाल साहित्य मन्दिरया तिलक प्रकाशजु, भरतगोपाल भा, रामबहादुर कायस्थपिंत क्यने यंकाः ज्यू बांलाः धाःसा तिनि व कविता अन पाठ यायेदइगु । थुकिं याना वय्कः व वय्कःया पासापिंत बांलाक्क चवयेमाः धयागु भावना नुगलय् वयाः मेहनत याना चवयेगु यानादिल । गुकिं वय्कःपिनिगु कविता बांलाना वन ।

स्वभाव

शान्त, सुशील, न्हिसु दंगु स्वभावमह वय्कः तसकं हाले धयागु छ्पिंत मद्दु । क्यातुगु नायुगु सलं माकुक्क न्ववानादी । वय्कः छ्मह प्रगतिशील बिचाः धारायामह व्यक्ति खः । देसय् जूगुवा विदेसय् जूगु अन्याः अत्याया विरोधय् सुम्क मच्चनेगु वय्कःया मेगु पह खः । थः बगु ख्वप देय्या चा व थः मामं स्यंगु भाय्यात अतिकं मतिना याइमह व्यक्ति खः । वय्कः थाकु चाये, म्हाः, मफु, मयः धायेगु स्वभाव मद्दु । वय्कः थम्हं चाःगु न्हयागु कथंया ग्वाहालि यायेत नं न्ह्याबलें तयार जुइ ।

त्वज्या

योगेन्द्र प्रधानजुं कविताय् चवसा न्ह्याकादीबलय् कविता धयागु हे छन्दं चवइगु खः । छन्दय् मच्चःगु कविता, कविता मखु । उकिं वय्कलं शुरु शुरुइ पद्य कविता हे चवयाः दिल । लिपा आधुनिक कविताया प्रवाह नेपालभाषाय् दुहां वयेवं वय्कलं प्रतिक्रियात्मक गद्य कविता चवयेगु ज्यानादिल । वय्कःया न्हापांगु पद्य कविताया संग्रह 'लूसः'(१०८४) खः । व कृति प्याहां वःगु प्यदँ लिपा गद्य कविता संग्रह 'छगू दिप छगू लाश' (१०८८) पिहां वल । पद्य कवितां छथुं गद्य कविताय् दुहां भाःगु खँयात डा.कमलप्रकाश मल्लजुं 'लूसःया व हे नच्चा कवि योगेन्द्र प्रधानजुं छगू दिप छगू लाश थज्याःगु प्रौढ व ग्यसु लाःगु कृति ज्वनाः थुलि याकनं भ्नीगु दथुइ दंभाःगु दु - श्व पत्याः हे मज्वीगु खँ धया थें जुल' अजुगति प्वंकादीगु दु । वय्कःयात पद्य कविता चवयेगुलिइ जनकवि दुर्गालाल श्रेष्ठजु, केदारमान व्यथितजु, चित्तधर 'हृदय'जुपिसं प्रभावित लाःगु खनेदुसा लिपा गद्य कविता चवयेगुलिइ चित्तरञ्जन नेपालीया 'प्रतिक्रिया' व पूर्ण वैद्यजुया प्रभाव लाःगु दु । लूसः पिथनेधुंकाः वय्कलं आः तकं गद्य कविता छ्यलय् चवसा न्ह्याका चवनादीगु दु ।

न्हापांगु त्वसु

कवि योगेन्द्र प्रधानजुया थासा आखलं पिदंगु नेपालभाषाया न्हापांगु कविता 'जि न्हिले' खः । श्व कविता ने.सं. १०८१दँय् 'नसंचा' पत्रिकाया २गू ल्याखय् पिदंगु खः । श्व पत्रिका अन्तर कलेज नेपालभाषा साहित्य सम्मेलनं पिकाःगु पत्रिका खः ।

कवि प्रतिभा

कवि योगेन्द्र प्रधानजुयाके दुसुलाचवंगु कवि व्यक्तित्व जाहां थिनाः वयाचवंगु दु । थःके दुगु प्रतिभा थम्हं स्वया मेपिसं यक्कक खनाचवनी । वय्कःया न्हापां पिदंगु कविता मुना 'लूसः'या भूमिका चवपिं स्वमह च्वमिपिसं थःथःगु कथं वय्कःया महजः जाहां थिया वयाचवंगु प्रतिभायात खँवलं संकेत याःगु दु । गुगु खँ थौं वया वय्कःयाके दुगु कवि प्रतिभा नेपालभाषाया काव्य छ्यलय् जाहां थिना क्यनाचवंगु दु ।

'भाजु योगेन्द्र प्रधानयाके नं कवि ज्वीगु प्रतिभा खः खनी । गुलिखे शेक्सपियर, गुलिखे शैल्लीत श्व हे देःयागु चाय् बुत्तुबुला स्मिताचवन खनी । थुमित थकाय्गु आकाश दःगु जूसा ... न्हापां न्हापांयागु कविता पुत्रः हे थपाय्चव थी, लिपा लिपा गुलि भःभः धाइगु खः ।' - मा. पशुपति भक्त धौभडेल

'लूसः (छिगु दकले न्हापां पिदंगु प्रारंभिक चिनाखँ मुना) स्वयेधुन । थाय्थासे सिरपाः क्याचवमह 'योगेन्द्र'या तायतितबलेया पालिख्वाँय् थय् च्वं धका सिल ! ... चुलि जायेत्यंगु प्रतिभाया छुमां ला थुकी द हे दु ।' - दुर्गा (जनकवि दुर्गालाल श्रेष्ठ)

'पासा योगेन्द्रजुया 'लूसः' फूचाय्क व्वना । छिना चवंगु पलाः स्वया नं ल्यना चवनीगु पालिख्वाँय्या महत्व ग्यसु ला धाय्मा । वेकःयाके कवि जुइत गागु प्रतिभाया छुमांत व नाप्यं थौंयाम्ह थःत म्हासीके फुगु चेटनाया दसु न्हयलं चाय्का चवंगु खना ।' - ईश्वरानन्द पिहां मवनीगु सफू

वय्कःया सुन्दरवस्तीया छँय् लुँधवाखा लय्फय्पैयात कविता काःवनाबलय् वय्कलं सफूचा दयेका तयादीगु पिमदनीगु क्यनादीगु लुमं । वय्कलं व सफूया द्यबः नं चवयाः तयादीगु दु । जिं उबलय् व सफूचाया नां चवया कायेमफुत । व पिहां मवनीगु सफू वय्कलं थम्हं भिंकातयादीगु दयेमाः । व सफू पद्य शैलि जुयाः प्रारम्भिक रचना जूगुलिं थौंया इलय् पिथनेत ल्वइ मखुत ला धयागु वय्कःयागु धापू खः । व सफुतिइ छगू सफू वय्कःया पासा चन्द्र धाःमह मदुबलय् चवयादीगु शोक काव्य छगू नं दु । वय्कलं व सफू ने.सं. १०७९ दँ निसें १०८२ दँ तक (भिंंच्यादँ निसें नीछदँ दुबलय् तक) चवया तयादीगु खनेदु । व न्हय्गू सफुतिइ छगू खय् भाय्या सफू नं दुथ्याः । खुगू नेपालभाषाया कविता सफुतिइ २५६पु कविता दुसा

वयडागूगु स्वप पौ, बःछि पौ(पाक्षिक)

खय् भाय्या कविता सफुतिइ ४५ पु याना: ब्याक्कं याना अप्रकाशित ३०१ पु कविता खनेदु ।

पिदंगु सफू

ने.सं. १०८२ दँय् पिदंगु 'लूसः' निसँ ने.सं. ११३५ दँय् पिदंगु 'ध्याकुनय् च्वंगु धू' नापं याना ब्याक्कं भिगू सफू पिहां वःगु दु । भिगू सफुतिइ ने.सं. ११३० दँय् पिदंगु 'छगू दिप छगू लाश व हाब्लासा' ने.सं. १०८८ दँय् पिदंगु 'छगू दिप छगू लाश' व ने.सं. १०९८ दँय् पिदंगु 'हाब्लासा' सफूयात छपँ याना लिपिथनागु खः । वय्कःया 'लूसः', 'छगू दिप छगू लाश' व 'हाब्लासा' भ्नी पुस्तकालयं पिथन । 'लुमधंगु लकस' यँया पलिस्थां पिथन । 'हिलेमाःगु ह्यूपाः' व 'हिसि तंगु देय्' विराट नेपालभाषा साहित्य सम्मेलन गुथि, ख्वपं पिथन । 'छगू दिप छगू लाश', 'सुलिमय् हलिमलि', 'प्रशान्त सागरया लबु' व 'ध्याकुनय् च्वंगु धू' कुतः पिकाकं पिथन । वय्कःया आःतक प्याहां वःगु सफूया धलः थुकथं दु -

- १) लूसः भ्नी पुस्तकालय १०८२ १०००गू मू १७५ ३१ पद्य कविता श्री नवदुर्गा प्रेस, तौमधि, ख्वप
- २) छगू दिप छगू लाश भ्नी पुस्तकालय १०८८ १०००गू मू ११२५ १५पु गद्य कविता युनाइटेड प्रेस, ज्याथा, यँ
- ३) हाब्लासा भ्नी पुस्तकालय १०९८ ६००गू मू ४१ १७ पु गद्य कविता मदन प्रिण्टिंग प्रेस, बालकुमारी, यँ
- ४) लुमधंगु लकस पलिस्था, यँ ११२० ५००गू मू ६२पु गद्य कविता
- ५) छगू दिप छगू लाश व हाब्लासा कुतः पिकाक ११३० ५००गू मू १५०१ १५+१७पु गद्य कविता न्यू विद्या प्रिन्टिंग प्रेस, ख्वप
- ६) हिलेमाःगु ह्यूपाः वि.ने.भा.सा.स.गुथि ११३२ ५००गू मू १२५१ ६०पु गद्य कविता, न्यूविद्या प्रिन्टिङ्ग प्रेस, ख्वप
- ७) सुलिमय् हलिमलि कुतः पिकाक ११३२ ५००गू मू ५०१ ८० पु पद्य कविता न्यूविद्या प्रिन्टिंग प्रेस, ख्वप
- ८) प्रशान्त सागरया लबु कुतः पिकाक ११३३ ५००गू मू १५०१ ७०पु गद्य कविता न्यूविद्या प्रिन्टिंग प्रेस, ख्वप
- ९) हिसि तंगु देय् वि.ने.भा.सा.स.गुथि ११३४ ५००गू मू १५०१ ८०पु गद्य कविता, न्यूविद्या प्रिन्टिङ्ग प्रेस, ख्वप
- १०) ध्याकुनय् च्वंगु धू कुतः पिकाक ११३५ ५००गू मू २००१ ९०पु गद्य कविता न्यूविद्या प्रिन्टिंग प्रेस, ख्वप

कविताया ल्याःचाः

ने.सं. १०७८दँ निसँ थौं तक नं वय्कलं थःगु च्वसायात दिपाः मकासँ मदिकक कविताया ख्यलय् न्ह्याका च्वनादीगु दु । थौं तकया दुने वय्कलं ग्वपु कविता च्वयादिल । थव सिइकेमाःगु खँ खः । ने.सं. १०८४ दँय् 'लूसः' पिदंसा निसँ ने.सं. ११३५ दँय्

'ध्याकुनय् च्वंगु धू' आधुनिक कविता पिदंगु तक ल्याःख्यायेबलय् भिगू सफू पिदनेधुकल । उकिइ निगू सफू छपँ जुयाः 'छगू दिप छगू लाश व हाब्लासा' लिधवायेगु ज्या जूगु दु । वय्कःया प्रकाशित व अप्रकाशित पद्य कविता व गद्य कविता गुलि दु धलकय् ब्वया स्वयेगु कुतः याये । वय्कःया अप्रकाशित पद्य कविता ३०१ पु, प्रकाशित पद्य कविता १११ पु व प्रकाशित गद्य कविता ३९४ पु याना ब्याक्कं ८०६ पु कविता खनेदु ।

पद्य कविताया ल्याःचाः

अप्रकाशित कविता संग्रह	३०१पु
प्रकाशित कविता संग्रह	
क) लूसः	३१पु
ख) सुलिमय् हलिमलि (३०+१८+३२)	८०पु ४१२पु

गद्य कविता संग्रह

क) छगू दिप छगू लाश	१५पु
ख) हाब्लासा	१७पु
ग) लुमधंगु लकस	६२पु
घ) हिलेमाःगु ह्यूपाः	६०पु
ङ) प्रशान्त सागरया लबु	७०पु
च) हिसि तंगु देय्	८०पु
छ) ध्याकुनय् च्वंगु धू	९०पु ३९४पु
मुक्कं पद्य व गद्य कविता	८०६पु

सिरपाः

१) श्रेष्ठ सिरपाः (१०८८)

नेपालभाषाया साहित्यकार व समाजसेवी स्वयम्भूलाल श्रेष्ठजुं नेपालय् जनस्तरं नीस्वंगू न्हापांगु सिरपाः 'श्रेष्ठ सिरपाः' खः । थव सिरपाः नेपालभाषां च्वःगु सफूयात च्वसापासा, यँ बिइगु सिरपाः खः । ने.सं. १०८८दँया श्रेष्ठ सिरपाः कवि भाजु योगेन्द्र प्रधानजुया 'छगू दिप छगू लाश' सफुतिं त्याकादिइगु खः । थव सफूया काव्यगत मूल्य, मान्यता व थुकिया महत्तायात मूल्यांकन याना च्वसापासां श्रेष्ठ सिरपाः देछाःगु खः ।

२) चित्तधर सिरपाः (११३८)

थुगुसि ने.सं. ११३८ तछलागा ११ सोमवाः कुन्हु भ्नी कविकेशरी चित्तधर 'हृदय'जुया ११२दँ बुन्हिया लसताय् नेपालभाषा परिषद् पाखें ने.सं. ११३८दँया 'चित्तधर सिरपाः' आधुनिक कवि योगेन्द्र प्रधानजुयात लःल्हात । वय्कलं न्यागू दशक न्हयः निसँ नेवाः जातिया भाय् व साहित्य ख्यलय् थःगु जीवन समर्पित यानाः नेपालभाषा साहित्यया कविता ख्यःयात धिसिलाकेत कविताया सफू च्वयाः थीथी साहित्यिक संस्थाय् च्वनाः थःगु मां भाय् थपुकेत ज्वःमदुगु ज्या यानादीगुलिं थुगु सिरपाः लःल्हाःगु खः ।

चयडागूगु स्वप पौ बः छि पौ (पाक्षिक)

३) विराट सम्मान (१९३८)

थुगुसि ने.सं. १९३८ कौलाश्व १२ आइतवाः कुन्हु विराट नेपालभाषा साहित्य सम्मेलन गुथिं आधुनिक कवि योगेन्द्र प्रधानजुयात विराट सम्मान हनेत्यंगु दु । योगेन्द्र प्रधानजु न्यागूत्या दशक निसैं राष्ट्रिय स्वाभिमान, वर्ग चेत, जातीय गौरव व मां भाय्या मतिनां भयबियाच्वंगु शोषित, पीडित जनताया पं लिना नेपालभाषां कविता मदिक्क च्वया वयाचवनादीगुलिं व विराट गुथि नीस्वंगु इलं निसैं थौं तक नं श्व गुथि प्रतिग्या अविचलित निष्ठापूर्ण विश्वास व ग्वाहालि विराट नेपालभाषा साहित्य सम्मेलन गुथि धस्वायेगु इहिल्वहं जूगु दु धयागु वाःचायेका वय्कःयात हनेगु ज्या याःगु खः । वय्कः विराट नेपालभाषा साहित्य सम्मेलन गुथिं हंम्ह भिम्हम्ह व्यक्ति खः ।

संलग्नता :

योगेन्द्र प्रधान व वय्कःया ज्वलिंज्वःया पासापिं कविता च्वयेगु यानाचवन । कविता च्वयां गन पाठ यायेगु ? नेपाल साहित्य मन्दिरय् वंसा मचात धकाः उलि च्यूताः मतः । कविता च्वया यंकूसा स्तर मद्दु धकाः ब्वंके मबीगु । उबले व मचा ल्याय्महचातय् नुगलय् छता खँ लुयावल 'भी नं छगू संस्था चायेके माल ।' व संस्था मचातय्गु जूगुलिं नां नं मचापह वयेक 'बाल साहित्य मण्डल' छुत । वि.सं. २०१५ आश्विन १५ कुन्हु श्व संस्था स्थापना जुल । थकालि कथं उगु संस्थाया नायः माणिकलाल जोन्छेँ, छ्याञ्जे योगेन्द्र प्रधान खः । उबले व संस्थाय् १७म्ह दुजः दु । दकले क्वकालिम्ह ३६/४६याम्ह उकेश भुजु खः । श्व संस्थां वाः वाः पतिकं सनिवाः कुन्हु गोष्ठी याना कविता, बाखं, च्वखँ इत्यादि पाठ याइगु जुल । गुगु गोष्ठी स्वदँ तक मदिक्क न्ह्यात । अन वय्कःपिसं पाठ याःगु बांबांलाःगु कविता ज्वना नेपाल साहित्य मन्दिरया दबुलिइ वना पाठ याःवनीगु जुल । थुकिं याना वय्कःपिनिगु स्वापू इण्डियन लाइब्रेरी उखे थुखे दयावन । इण्डियन लाइब्रेरी व उखे थुखे नं सफू बिइगु जूगुलिं वय्कःपिनिगु नुगलय् छगू लाइब्रेरी चायेकेमाःगु वाःचाल । लिपा कौलाश्व एकादशी कुन्हु क्वथा गोष्ठी याना साहित्य पाठ न्हिने

यानाः तेखापुखुली बहनि सांस्कृतिक ब्वज्या नं यायेगु यात ।

भी पुस्तकालय :

२०१७ सालय् भी पुस्तकालय तेखापुखु, तेखाचो त्वाल्य् चायेकेगु ज्या जुल । उबले थः पासा पुचलय् दुगु सफू दक्वं सफू अन पुस्तकालयय् तयेहल । नेपाल साहित्य मन्दिर पाखे इण्डियन लाइब्रेरी सम्पर्क दुगुलिं इमिसं व्यक्तियात सफू मइनीगुलिं पुस्तकालययात जक वीगुलिं बाल साहित्य मन्दिर अन्तर्गत भी पुस्तकालय गठन जूगु खः । श्व पुस्तकालय नीस्वनेगु ज्याय् नं वय्कःया तधंगु भूमिका दु ।

भी पुस्तकालय सफूकुथि जक मखुसैं थुकिं सफू पिकायेगु ज्या नं निरन्तर यानाचवन । श्व स्वंगू नेपालभाषाया चिनाखँ सफू पिकाःगु खनेदु । श्व स्वंगू सफू नं कवि योगेन्द्र प्रधानजुयागु खः । गुगु थथे दु -

१) लूसः (१०८४)

२) छगू दिप छगू लाश (१०८८) श्रेष्ठ सिरपाः त्याःगु

३) हाब्लासा (१०९८)

प्रगतिशील साहित्य गोष्ठी

प्रगतिशील साहित्य ब्वलंकेत नीस्वनातःगु श्व संस्था खः । थुकिया नायः लक्ष्मणलाल कायस्थ (नासःमना), छ्याञ्जे पुण्यश्वरी जोशी (याछेँ), दुजः योगेन्द्र प्रधान व पासापिं खः । श्व स्वलाय् छकः खवप देय्या थीथी साहित्य खलः, पुचलं पाः कयाः त्वाःत्वाल्य् न्यायेकीगु मुंज्या याइ । श्व संस्था २०१५दँ निसैं २०१७ पौष १ गते पञ्चायती व्यवस्था मवतले न्ह्याःगु खनेदु । श्व मुंज्याय् प्रगतिशील लेखक श्यामप्रसाद शर्माजुया अघोषित नेतृत्व यानादिइ । वय्कःया सल्लाहकथं श्व संस्था न्ह्याइ । गोष्ठी जुइथाय् श्यामप्रसाद शर्मा व वय्कःया कलाः शशिकला शर्माजुपिसं ब्वति कयादिइ । श्यामप्रसाद शर्माजु प्रगतिशील साहित्यया बारे न्वचु तयादिइ । अले साहित्यकारपिसं नेपालभाषा व खस भाषां च्वसु पाठ यानादिइ । श्व संस्थाय् नं योगेन्द्र प्रधानजुया तधंगु भूमिका दु ।

इवाप

खवप नगरपालिका पाखं पिथाड च्वंगु स्वप पौ बः छि पौ खय् बांलागु च्वसु त बियो ग्वाहाली याड दिसँ । उगु रचनाया ल्य ज्या याड पारिश्रमिक बियगु खाँ खवप नगरपालिकाया २०७७ श्रावण २६ गते च्वंगु बैठकं

क्वः छ्यूगु खाँ ब्याक च्वडा ।

सम्पादक
स्वप पौ

चीनं लिहाँ वःगु निगू अमूल्य सफू

प्रा.माणिकलाल श्रेष्ठ

सलसः, अभ्र द्रलंढः पुलांगु नेपाल व चीनया स्वापुया इतिहास थव हे निगूगु शताब्दीइ वयाः छुं ई तक त्वः फित, अले सन् १९५६ दैय निगू देशया दथुइ दौत्य सम्बन्ध हाकनं स्थापना जूगु खः । सन् १९५६ दनिसें थौंतक भण्डै स्वंगु दशकया इतिहासय् न्हापा त्वाःदःगु दौत्य सम्बन्ध जक हाकनं स्वापु च्वंगु मखु, आर्थिक, सामाजिक व सांस्कृतिक कालबिल नं हाकनं न्हयज्यानाच्वंगु दु ।

थव क्रमय् ने सं.या वंगु दै १९०४, अर्थात् वि.सं. या थव दै २०४० साल तसकं महत्वपूर्ण जू । चीनया राष्ट्रपति लि श्यान न्यान नेपालया भ्रमणय् भावल्य् भी श्री ५ महाराजाधिराजयात नेपालं न्हापां चीन यंकूगु संस्कृत भाषाया बौद्ध धर्मया सफू 'सद्धर्मपुण्डरिका' श्री ५ महाराजाधिराज सरकारयात उपहार स्वरूप लःल्हाना दीगु व सफू आः पुरातत्व विभागया राष्ट्रिय संग्रहालयस तयातःगु खँ न्यनेदत । बरू चिनिया राजदूत नेपाल भाः बलय्या प्रत्येक घटनाया समाचार प्रकाश याना च्वंसां श्री ५ महाराजाधिराजयात चिनिया राष्ट्रपति थव सफू बियादीगु खँ नेपाली संचार माध्यमं प्रकाश मयाः । शायद नेपालया संचार माध्यम व समाचार प्रचार प्रसारया एकाधिकार कयाच्वंपिं कर्मचारीतन्त्रवादी तयसं थव सफूया महत्व मथुल वा महत्व बिइ मयल ।

तर वास्तवय् थव सफू 'सद्धर्मपुण्डरिका' या नेपाःया इतिहासय् तसक तःधंगु महत्व दु, अले थव सफू चीनं नेपालयात उपहार बिउगु घटना नेपाल-चीन सम्बन्ध व अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रय् राष्ट्रया दथुइ सम्बन्धया दृष्टिं नं तसक अन्तर्राष्ट्रिय महत्वया घटना खः ।

आ थव सफूया महत्व, अनलि थव सफू चिनिया राष्ट्रपतिं उपहार बिउगुया महत्वबारे छकः बाला स्वये ।

'सद्धर्मपुण्डरिका' संस्कृत भाषा च्वयातःगु बौद्ध धर्मया ग्रन्थ खः । व सफुती

च्वयातःगु खं हे दर्शनया दृष्टि शायद महत्वपूर्ण जुइफु व ला धर्म व दर्शनया दृष्टिं स्वयेगु खँ जुल । थव लेखय् इतिहासया दृष्टिं खने दुगु महत्वया खँ जक उल्लेख यानाच्वनागु खः । सत्या निसः दै न्हयः तक बौद्ध धर्मया अध्ययन यानाच्वंपिसं, प्राचीन बौद्ध धर्मया इतिहास सम्बन्धय् अनुसन्धान यानाच्वंपिसं बौद्ध धर्मया प्राचीन ग्रन्थ फुक्क हे पालि भासं च्वयातःगु जक लुइकूगु, भारतया नालन्दा व पाकिस्तानया तक्षशिलाय प्राचीन समयस दुगु बौद्ध विश्व विद्यालयया सफू नं फुक्क पालि भाषायागु हे खः । लिपा ईशाया भिंरुंगुगु शताब्दीया दथुया अवधिइ, अर्थात् थन सच्छि चाचूं दं न्हयः नेपालय् वयाच्वंम्ह वृटिश राजदूत श्री हजसनं नेपालय् संस्कृत भाषां च्वयातःगु बौद्ध धर्मया अतगिन्ती सफू लुइकल । न्यनेदु थव महत्वपूर्ण ऐतिहासिक घटनाया नं छगू संयोगया कारण दु हँ । सनातनवादी अनुदारवादी व धार्मिक अन्ध कट्टरपन्थीतय् प्रभावय् लाःम्ह नेपाःया राणा प्रधानमन्त्री जङ्गबहादुर राणां उबलेया राष्ट्रिय पुस्तकालयस च्वंगु संकलनया बौद्ध सफू फुक्क वांछुवयेके बिल हँ, व सफू वांछुवयेगु बदला जिं काये धकाः अनुरोध यानाः सफू यंकूम्ह हजसनजुं संस्कृत भाषां च्वयातःगु बौद्ध सफू यक्व यंकल हँ । अले आधुनिक युगया इतिहासकारपिसं प्राचीनकालय बौद्ध ग्रन्थ संस्कृत भाषाय् नं दु धकाः सीकल ।

नेपाःया प्राचीनकालया इतिहासय् बौद्ध धर्मया अध्ययन प्रचार प्रसारया उज्वल अवधि नेपालय् च्वयातःगु बौद्ध ग्रन्थया भाषा संस्कृत भाषा जुयाच्वन । नेपाःया बौद्ध धर्मया महायान बौद्ध साहित्यया आपालं ग्रन्थया माध्यम संस्कृत भाषा जुयाच्वन । प्राचीनकालया उगु अवधि नेपालं चीनय् बंगु बौद्ध-ग्रन्थ न संस्कृत भाषायागु जुयाच्वन ।

अले प्राचीनकालनिसं शुरु जूगु नेपाल-चीन सांस्कृतिक आदान-प्रदानया क्रम

मध्ययुगय् नं चालु जुल । चीनं इलय्व्यलय् आपालं बौद्ध भिक्षु व बौद्ध विद्वानत नेपाः वया अध्ययन यात, नेपाल बौद्ध विद्वान चीन वन । थव क्रमय् नेपाल बौद्ध ग्रन्थ चीन यकाः चिनिया भाषाय् अनुवाद जूगु दु । थव हे क्रमया छगू सफू 'सद्धर्मपुण्डरिका' नं खः ।

चिनिया राष्ट्रपतिजुं श्री ५ महाराजाधिराजयात उपहार बिउगु व सफू नेपालं चीन यकाः चिनिया भाषा अनुवाद जूगु छगू ऐतिहासिक महत्वया सफू खः । थनि गुस दं न्हयः नेपालं चीन वनाः चिनिया भाषाय् अनुवाद जूगु नेपाल-चीन सांस्कृतिक स्वापु क्वातुकेत महत्वपूर्ण योगदान बिउगु थव सफू हाकन नेपाः लिहा वःगु दु । संस्कृत भाषां च्वयातःगु नेपाःया थव ग्रन्थ हाकनं नेपाःयात हे लित बिउगु थव सफू उकिया विषय वस्तुया दृष्टिं गुलि महत्वपूर्ण जू व ला द हे दु, उगु सफुतिइ नेपाल सम्बतया मिति अकित यानातःगु तथ्य नेपाल सम्बतया राष्ट्रिय महत्व व अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रय् तक न थव सम्बतया प्रचार जुयावंगु तथ्य थकिं सिद्ध याःगु दु ।

मेगु खँ नेपाःया छगू महत्वपूर्ण राष्ट्रिय निधि रूपि थव सफू चीनं नेपाःयात बिइगु घटनां चीनं विकासोन्मुख देशया परस्पर सद्भावना थकायेगु व विभिन्न पक्षय सहयोग वृद्धि यायेगु ज्याय योगदान बिइगुया नाप थौया अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धय् नं छगू उदाहरण तःगु दु । पश्चिमी साम्राज्यवादी विकसित देशं एशिया, अफ्रिका व लाटिन अमेरिकाया देशया उपनिवेश याःगु इलय् अनया स्रोतया लूट याना यंकबलय् उगु देशया यक्व राष्ट्रिय निधि व सांस्कृतिक महत्वया वस्तुया नं यक्व यंकूगु दु, थौ व फुक्कयात अमिसं थःगु सम्पत्ति याना स्वथनातःगु दु । थुगु इलय् चीनं लाका यंकातःगु मखुसे मैत्रीपूर्ण सांस्कृतिक स्वापुया रूपय् वंगु सफू

चयडागूगु स्वप पौ, बःछि पौ(पाक्षिक)

तक नं नेपालया सफू जूगुलि नेपालया जुजुयात छगू सम्मान व आदरया रूप्य उपहार बिइकथं बिया गुगु देशया निधि खः वयात हे छुं नं छुं प्रकार बिइमा धकाः विश्वया न्ह्यःने चीनं उदाहरण ब्वया बिउगु दु । विश्वया फुक्क राष्ट्रया दथुइ तःधं चीधं फुक्क राष्ट्रया समानता व परस्पर सहयोगया आधारय् सदभावनाया आधारय् तयेबलय् जक विश्वय् स्थायी शान्ति व सदभावना च्वनेफइगु तथ्ययात चीनं व्यवहारय् पालना यानाक्यंगु दु । नापं थव घटनां चीन-नेपाल सांस्कृतिक आदान-प्रदान क्रम छुब्येरं वनीगु जक मखु वये वनीगु कथं दोहोरो आदान-प्रदानया रूप अटूट न्ह्यानाच्वंगु खँ सिद्ध जूगु दु ।

चव्य न्ह्यथना थें नेपाल वनाः आः लिहाँ वःगु मखुसां चीन थव दंय नेपालय् वःगु मेगु महत्वपूर्ण सफू ह्वेन श्याङं नेपाःया बौद्ध धर्म विषयस च्वःगु छगू सफू न थुगुसि चीनं नेपाःयात उपहारया रूप्य बिउगु खः । चीन नेपाः वःगु न्यायिक प्रतिनिधि मण्डलया नायो चीनया सर्वोच्च जन अदालतया उपाध्यक्ष लिन कडं नेपालया प्रधान न्यायाधीशयानं बिउगु थव अमूल्य सफू ह्वेन श्याङं नेपालया बौद्ध धर्म विषयस च्वयातःगु वर्णन खः । थव सफू सद्धर्मपुण्डरिका थें नेपाल चीन बना लिहाँ वःगु मखु, संस्कृत भाषां च्वयातःगु नं मखु । चीनय् च्वना चिनिया अले भिक्षु ह्वेन श्याङं चिनिया भासं च्वःगु थव सफू खः ।

अथेसा थव सफूया तःधंगु ऐतिहासिक महत्व दु । ह्वेन श्याङं इशा सम्बतया न्हयगूगु शताब्दीया प्यंगूगु दशक (६३०-४०या दशक) य् भारतं चीन वयाः तःदँ हे भारतय् च्वन, आपाः थाय् चाहिल, नेपालय् मेगु थाय् मवसां लुम्बिनीइ बुद्धया जन्म स्थल व कपिलवस्तु व उकिया जःखः भ्रमण याःम्ह खः, अले सन् ६३७ निसें ६४१ या अवधिइ च्वयातःगु ह्वेन श्याङंया वर्णन अंग्रेजी व मेमेगु भाषा अनुवाद जुया प्रकाशित जुइधुक्गु दु नेपाःया केन्द्र काठमाडौं उपत्यकाय् हे ला ह्वेन श्याङं वःगु मद्दु अथेसां भारतय् तदं च्वनाः नेपाः विषयस

यक्व न्यनाः अनंलि काठमाडौंया उलि सत्तिक नेपालया पश्चिम तराइ नं चाहिला थम्हं हे खनागु व न्यनागु आधारय् च्वयातःगु ह्वेन श्याङंया वर्णन नेपाःया इतिहास सिद्धकेगु ज्याय् यक्व गुहालि जू ।

मेगु खँ ह्वेन श्याङं छम्ह बौद्ध भिक्षु जूगुलि बौद्ध धर्मया विषयस च्वयातःगु खँ उगु ईया नेपाःया बौद्ध धर्मया स्थितिबारे आधिकारिक वर्णन याये । ह्वेन श्याङंया वर्णन वाटसं, बुशेल व समन हुडलुइ आदि विद्वानपिसं अंग्रेजी भाषाय् अनुवाद याना प्रकाश याःगु दु उकी हे नेपाःया बौद्ध धर्मबारे छत्वाःचा जक च्वयातःगु वर्णन हे नेपालया इतिहासया अध्ययन यक्व महत्वपूर्ण सफू जूगु दु ।

आः चिनिया उप-प्रधान न्यायाधीशजुं उपहार बियादीगु सफू ला भन मुक्कं नेपाःया बौद्ध धर्म सम्बन्धय् च्वयातःगु पूरा छगू अलग सफू (रा.स.स. या समाचारकथं) जुसेलि थुकी अझ अप्वः जानकारी विइ ।

ह्वेन श्याङंया वर्णनय् च्वयातःगु छत्वाःचा नेपाःया बौद्ध धर्मया उल्लेखय् चिनिया भिक्षुं धयातःगु दु 'नेपालय् बौद्ध धर्म माने याइपिं व भूठा धर्म माने याइपिं निथः मनु, तर निगुलि धर्म सहलह यानाच्वंगु दु, बौद्धतय विहार व उगु मेगु धर्मया मन्दिर थीक थीक तु दु ।' ह्वेन श्याङं छम्ह कट्टर बौद्ध धर्मया (खास याना महायान बौद्ध धर्मया) शून्यवादी दर्शनया विपरीत श्रृष्टिकर्ता व वर्ण तथा जात व्यवस्था माने याइगु धर्मयात भूठा धर्म धाःगु जुइमाः । न्ह्यागु जुइमा निगू धर्मया परस्पर सहिष्णुताया खँ वय्कलं निष्पक्ष जुया हे च्वयादिल ।

अले बौद्ध धर्म विषय ह्वेन श्याङं च्वयातःगु दु - 'नेपालय् (काठमाडौं जम्मा २,००० निदो भिक्षुपि दु, नेपाःया भिक्षुपिं थेरवाद व महायान निगुलिं यानया सफू ब्वनीपिं ।' थव अन्तिम वाक्यया अनुवाद 'निगुलिं यानय् लाइपिं दिनो भिक्षुपि' धकाः व निगुलिं यान याना जम्मा निदः भिक्षुपि' विभिन्न किसिमं अनुवाद विभिन्न मनुखं

याःगु दु । न्हापांयागु अनुवाद सत्य खःसा भारतय् बौद्ध धर्मय् निगू यान पिदना परस्पर शत्रुथें व्यवहार जूबलय् नेपालय् निगू यानय् विभाजन मजुसे निगूयां दर्शन श्रद्धां भिक्षुपिसं ब्वना जूगु जुल । लिपायागु अनुवाद सत्य जूसां नेपालय् थेरवाद व महायानया दथुइ सहिष्णुता व अझ बौद्ध धर्म व मेमेगु धर्म (शैव, वैष्णव) या परस्पर सहिष्णुताया खं क्यं ।

चिनिया न्यायिक मण्डलया नेता उपहार बिउगु ह्वेन श्याङंया सफूपाखें थव च्वयागु गगु अनुवाद सही खः, ह्वेन श्याङं छु धाःगु खः स्पष्ट जुई, उलि जक मखु उगु ब्यलयया नेपाःया बौद्ध धर्म विषय, अझ प्राचीन बौद्ध धर्म विषय हे छलंङ्ग जानकारी उगु सफलं वइ । बौद्ध धर्म जक मखु, न्हयगूगु शताब्दीया नेपालया इतिहास अझ अप्वः जानकारी दइतिनि ।

नेपाःया इतिहासया उगु अवधिया खँ सिद्धके माःगु तसकं आवश्यक । जुजु शिवदेवया सहायक (वा मन्त्री, सल्लाहकार) कथं महासामन्त पदय् वःम्ह अंशुवर्मा लिपा थम्हं हे सम्पूर्ण अधिकार काल, थथे गुकथं जुल अंशुवर्मा हे जुजु जुल ला वा जुजुया राजप्रतिनिधि जक जुल ला बांलाक यकीन मजुनि । सन् ६२९स अंशुवर्मा सित, अनंलि उदयदेव जुजु जुल । थव उदय देव सु खः अझ मतभेद दनि, अले उदय देवयात गद्दीं लिकया धुव देव गद्दी च्वन वा तल । अनं लिपा महाराजाधिराजं भीमार्जुनदेव व महाराज विष्णु गुप्तया पालय् उदय देवया काय् नरेन्द्र देवं हमला याना नेपालया शासन थःगु ल्हातिइ काःगु खः । ह्वेन श्याङं वर्णन च्वःगु इलय् नेपालया जुजु नरेन्द्र देव खः । ह्वेन श्याङंया थव मेगु सफूया अनुवाद जुया अध्ययन जुइवले उगु अवधिया इतिहास सम्बन्धय् यक्व खं स्पष्ट जुइतिनि । थव दृष्टिं थव सफूया तःधंगु ऐतिहासिक महत्व दु ।

थुकथं चव्य उल्लेख जूगु निगू सफू नेपालया अध्ययनया दृष्टिं अमूल्य सफू ठहरे जुइ ।

साभारः इतिहासया छता नेता खँ

स्वप देय्

पूर्ण वैद्य

खवप देय् !

पुलां पुलांगु छपा तसबीर

इतिहासं लहाना सिद्धिं

अज्ञात कलाकारतय्गु

संस्कारित लहाःया ल्यंदनिगु कर्वेय् !

स्मारक श्व अजाजुपिनिगु ।

न्यातपौ, न्ययन्यापाः झ्याः

हवयाचवंगु बलिदान कःमिया

पु तनाः वं थाय् स्वां हवः थें

अतीतया बास

अतीतया जः

तलेजु द्यः चुक

थन ब्यानं सिंहया धुसँ ज्वना कायल याइ

चखुंचा मन्हयः ग्वाखंचां किसि क्वस्वःवइ

पिकासोया प्रेरणा ग्वहः

फ्राय्डया आश्चर्य मिखा

अतीतया छगू लुमन्ति

खवप देय् !

खवप देय् !

जितः जि मामं

हययेका पाः हिका थकूगु थाय्

जायन्त आटलासयात

छलं सर्गः क्वबियाः थकू थे

इतिहासया सासः श्व

खवप देय्

थन फुक्कं फुक्कं पुलां

लँ पुलां, छँ पुलां

मनूतय्गु मिखा पुलां

सिमसिम जुजुया बाखं थे

विशेषता है पुलां

सुनसान लाय्कू

चुपचाप देगः

फय् मसं, चलहल मदु

म्युजियमया छगू क्वथा

दन्त्यकथाया देश

तन्द्राया देश

थन बिसौ सदि मदु

थन ल्यसिंघः नापं हुल पुलांगु साल दनावइ

संघर्षय् सशक्त !

ल्यसिंघः नापं प्रत्येक न्हूगु साल बुइ, क्वदइ थौं नं

पराजय अशक्त !

थन फः फलेचाय् पुतुहं मनूतय्

चुपचाप थःथः आयु ताइ अर्थहीनताय्,

गजब जादु थें

असन्तोषय् नं

सन्तोषया सम्मोहन थें

थन पुजाकृथि मदंबलय्

सूर्यो धुसि लुइ

दाफा भजनय्

चा बाबुवनी

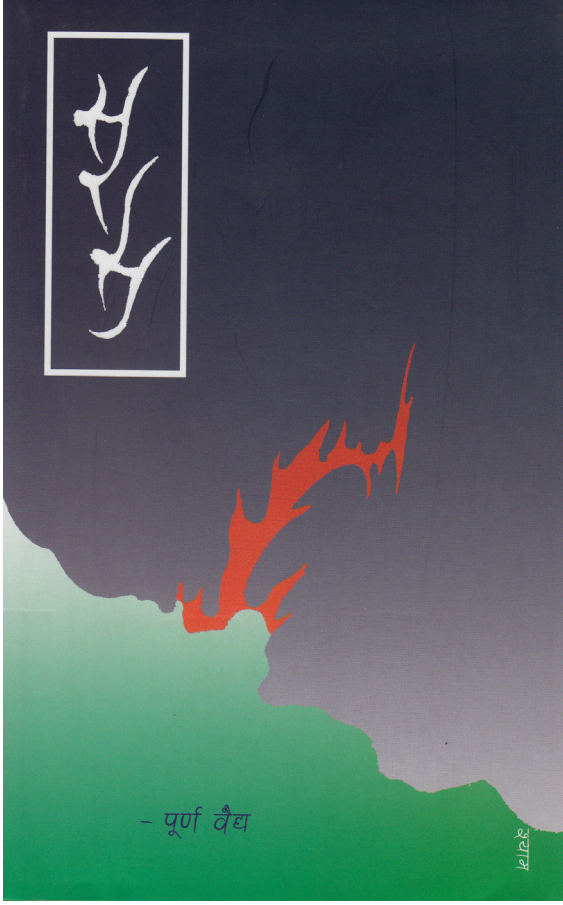
धर्म नापमलाःपिं धर्मात्मा

भक्ति जुजुया छँ

चयडागूगु खवप पौ, बःछि पौ(पाक्षिक)

खवप देय्
 सिन्हलं पूगु म्होस !
 इनारें छगू दृश्य
 गुचमुच छँ
 हाप्वः थें -
 मानो वनेगु लँ हे मदु
 थन पसः दु,
 व्यापारया लाशय्
 पौगाय् च्वंगु स्वांमा सुखू थे
 कला, संस्कृति ... ..
 जिगु ल्हाः नँतुं... !
 राजनैतिक ... !
 मोटर पार्क, ड्राइवर ट्रेनिङ्ग
 खवप देय् ...
 आशां द्याः पिनिगु सासः !

निम्न वर्ग- उसाय् मदुगु क्वथा
 जात्रा बात्रा... ।
 छखला श्वे, अय्लाः !
 थुलि हे धक्क !
 थुलि हे लक्ष्य !
 म्याद फुगु तमसुक -
 सदां तारिख पर्चा -
 घितिघिति जीवन
 खवप देय् !
 उदास, मलिन
 कु. क्वल्ह
 खवप देय् !
 गन गोष्ठी, लाइब्रेरी
 फय् वयेत सनि हानं हानं
 त्वाकलय् तथा नं
 मिसातय् पलाः
 छिइत ताः काइ
 सहस्र दुर्वाशाया मिखाय् ।
 परम्परा नँवः
 खवप देय् !

थौं मनिनि श्वइत

सः स्यु वाकि थइ

... .. खौ हे माः साभ्वलं पाप थाइ ।

पृथ्वी चाःमहयूगु थाय्

मूपुले मफुगु बाय्

खवप देय् !

जिगु छँ !

जिगु देय् !

जिगु मतिनाया मूर्त

जितः माया दु श्वया

उकिं हे हर्ष मदु ।

खवप देय् !

जिगु सम्पूर्ण देय्या दशा !

केन्द्रित न्हातिका श्व

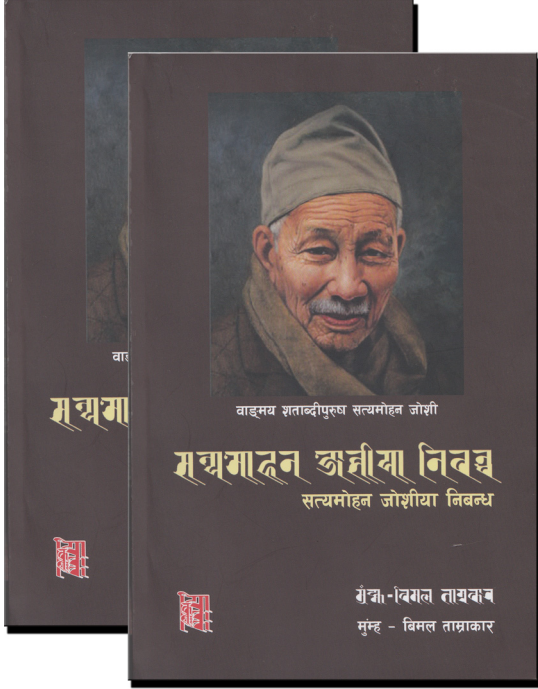
खवप देय् !

जिगु देय् !

पुलांगु संस्कृति पिथंगु न्हूगु जः

सत्यमोहन जोशी

हे खँ ल्हायेधाःसा, श्व म्हपूजा प्रचलनय् हःगु ई अतिकं दानीम्ह जुजु बलियागु ई तक ने ताहाकः जुयाचवनी । श्वया सिबें चीहाकः यायेगु जूसा नेवाःतय्सं थःपिनिगु देह व शरीरयात 'म्ह' धकाः गुबले नां छुत, उबलेनिसें हे 'म्ह' यागु रहस्य थुइकाः सीकाः 'म्ह' या पुज्यायेगु पद्धति व परम्परा पिथन जुइ । म्हपूजानाप प्यपुनाचवंगु 'आत्मदर्शन' या महत्व व उपादेयतां नेवाःतय्गु सांस्कृतिक जनजीवनयात चवन्ह्याकल जुइ ।

अनंलि म्हपूजा

स्वानाचवंगु नेपाल संवतय् दुने चवंगु चान्द्र तिथिया ल्याखं नेपाः देय्या धार्मिक व सांस्कृतिक नखःचखः, उत्सव व समारोह, व्रतोत्सव, पर्वोत्सव, अनेकन कर्मकाण्ड (जन्मोत्सव, जंकू, चूडाकर्म, कयतापूजा, इही, इहिपा, श्राद्ध इत्यादि इत्यादि) थौतक नं राष्ट्रियस्तरं मान्यता दयाः व्यावहारिक रूपय् छ्यलेगु यात, थौतक नं छ्यलावं वयाचवन । 'श्री नेपाल राजकीय पंचाग निर्णायक समिति निर्णीत व्रतोत्सवादिसमलंकृतम' धकाः चवयातःगु पाखे छकः उलास्वत धाःसा थथे खनेदयाचवनी । (थुकी स्वनिगःयागु जक धलः थन ब्वयागु जुल)-

पारूकुन्ह हनीगु - बुंगद्यः रथस बिज्याकीगुः, गुलाधर्म प्रारम्भ जुइगु सापारू न्यायेकीगु, सोह्रश्राद्ध प्रारम्भ याइगुः, नःला सनीगु, म्हपूजा, बलिपूजा,

गोवर्धन पूजा याइगु चोभाद्यः न्हवं याइगु थक्वातय् महालक्ष्मी जात्राः, बुंगद्य न्हवं याइगु ।

द्वितीयाकुन्ह हनीगु - मतयाः न्यायेकीगुः किजापूजा याइगु; पुञ्चली भुजा छाइगु ।

तृतीयाकुन्ह हनीगु - अक्षय तृतीया साखःति त्वनेगु; हरितालिका व्रत; चथा, गतिला, सक्वया जात्रा ।

चतुर्थीकुन्ह हनीगु - बुंगद्यःया रथ सालीगु; मङ्गल चौथी; गणेश चौथी; नानीचाजात्रा ।

पञ्चमीकुन्ह हनीगु - नागपञ्चमी; ऋषिपञ्चमी; पचली भैरःद्यः जात्रा; श्री पञ्चमी ।

षष्ठीकुन्ह हनीगु - सिथिनखः ।

सप्तमीकुन्ह हनीगु - गंगामाई जात्रा; फुलपाती; दुदुच्यांच्यां जात्रा ।

अष्टमीकुन्ह हनीगु - त्रिशूल जात्रा;

यलया पञ्जरां; कृष्णजन्माष्टमी; तःधंगु मोहनी कछिभव्य (थापं), पशुपतिइ मुखः पुइकीगु; बखुमद; न्हयगाया जात्रा; चीधंगु मोहनी; जन्माद्यः न्हवं, चीर स्वाइगु ।

नवमीकुन्ह हनीगु - यलया कृष्ण जात्रा, भिंद्यः जात्रा, मोहनी स्याक्वत्याक्वह सक्वचंगु वनेगु; रामनवमी ।

दशमीकुन्ह हनीगु - दशहरा, मोहनी चालं, पायः पिदनीगु गुह्यश्वरमाई जात्रा, दिसिपूजा ।

एकादशीकुन्ह हनीगु - चतुर्मास क्यनीगु हरिशयनी एकादशी; असं चालं; हरिवोधिनी एकादशी ।

द्वादशीकुन्ह हनीगु - तुलसी पियेगु; बहि ब्वयेगु; यंद्याद्यःचा थनेगु; यःसिं थनेगु; वामन द्वादशी (विष्णुविक्रान्त मूर्ति पुज्याइगु मेला); मुस्यादुली; संन्यादुली; भुइजःसि नारांद्यःके वनेगु ।

चाःचाः हिलाः हानं न्हूदँ क्यन । म्हिगःतक भ्नीसं धयावया नेपाल संवत् १९०७, थौ नसंचानिसें भ्नीसं धायेगु याना नेपाल संवत् १९०८ ।

न्हूदँ क्यनीगु तिथिं जुल - कछलाथव पारू । श्वहे तिथिकुन्ह 'म्हपूजा' यायेगु नेवाःतय् तःधंगु सांस्कृतिक नखः । थथे जूगुलिं नेपाल संवत् व म्हपूजा धयागु सदां ला व लुसि थें ।

खतुं, राघवदेव जुजुया इलय् ज्योतिषविद् सिद्धिवन्तयागु सुवर्ण मूर्हतय् तवोभाग्यम्ह शङ्खधर साख्वाजुं सकल नेपाः मितय्त त्यासां मुक्त यानाः नेपाल देशयागु हे नां क्वकायाः न्हूगु संवत् 'नेपाल संवत्' प्रचलनय् ह्येन्ह्यैः हे नं नेवाःतय् 'म्हपूजा' यायेगु तिथि दयेधुंकुगु जुल । अथे नं 'म्हपूजा' धयागु गुलि पुलां धयागु ल्याःचाः क्यने थाकु । अनुश्रुति कालयागु

चयडागूगु स्वप पौ, बःछि पौ(पाक्षिक)

त्रयोदशीकुन्हु हनीगु - नृसिंह जयन्ती; यल्य नृसिंह प्याख पिकाइगु; यँय पञ्जरां; धन्वन्तरी जयन्ती; क्वःपूजा; प्रदोशव्रत ।

चतुर्दशीकुन्हु हनीगु - गथांमुगः चहे, इन्द्रजात्रा; कुमारी सालीगु; खिचापूजा; वैकण्ठ चतुर्दशी; बालु ऊबनेगु बाला चःहे; दिसिचःहे, पाहाँचःहे; सल ढवाकीगु; सिलाच हे ।

पुन्हीकुन्हु हनीगु - स्वांया पुन्ही, ज्यापुन्ही, दिलापुन्ही, व्यांचा जानके; यद्यापुन्ही; खवप सिद्ध पुखुली मेला; कतिपुन्ही; आलमत तये; सक्रिमना पुन्ही; योमरी पुन्ही; मिला पुन्ही; स्वस्थानी बाख कने; चांगु नाराद्यः हइगु; सिपुन्ही; माघ खः यात्रा, फागु पुन्ही; चीर वाये यंकीगु पुन्ही, ल्हती पुन्ही ।

आमाइकुन्हु हनीगु - मांया ख्वाः स्वयेगु; मातातीर्थ वनेगु; बौया ख्वाः स्वयेगु; गोकर्ण तीर्थ वनेगु; लक्ष्मीपूजा सुखरात्री; आर्यघाटय् माधवनारायण मेला ।

लिपा, थथे चन्द्रमायागु तिथिकथं व्यवहारस वयावं च्वंगु 'नेपाल संवत्' यागु हुकुमी शासनय् ला जन अधिकारयागु हे हनन जुया च्वंगुलिं सुनानं नोवायेगु, छ्यं ल्हवनेगु धयागु हे नं मुश्किल जुल । नेवाःतय्गु मांभाषाय् हे नं आपा हे वज्रप्रहार जुल, प्रतिवन्ध तयाबिल, अथे ला नेपाली भाषाय् हे नं आपालं कुदृष्टि व प्रतिवन्ध तयातःगु जुल अनलि जनताया पँलिना, राष्ट्र्या सर्वोच्च नायक जूमह जुजुं हे राष्ट्र व जनताया हक अधिकारया लागि क्रान्ति याना बिज्यात । फलतः २००७ साल फागुण ७ गते नेपालय् प्रजातन्त्र वल । गुलिखे संघ संस्था न्ह्यःने

खनेदयेक वल । नेपाःमित थःगु इतिहास, संस्कृति व परम्परा प्रति आपालं जागरूक जुल ।

थुगु हे इलय् च्वसापासां दकले न्हापां हनुमान धवाखाया नासः चुकस नेपाल संवत्यागु न्हूदँ समारोह भव्यरूपं राष्ट्रिय स्तरय् न्यायेकल, न्हूगु खँवः 'भित्तुना' यात छाल । थुकी नेपालभाषीतयसं जक मखु, राष्ट्रभाषा व मेमेगु भाषाभाषीया प्रतिष्ठित व्यक्तितयसं नं बवति काल, न्वचु बिल । सकसिनं नं छप्वाः म्हुतुं धयाथें 'नेपाल संवत्' या न्हूदँयागु ऐतिहासिक विशेषता व राष्ट्रिय गौरवयात धवाथुइकल, 'भित्तुना'स च्वंगु अर्थ बोध यात । च्वसापासां न्हूद समारोहया हे लसताय् म्हपूजायागु सांस्कृतिक ज्याभवः (नेपालभाषां त्वच बीगु, च्वसु ढवनेगु, म्ये हायेकेगु इ.) रेडियो नेपालं प्रसार यात । नेपाल संवत्स सुलाच्वंगु राष्ट्रिय उद्बोधन तथा म्हपूजास ल्यँपुयाच्वंगु सांस्कृतिक जीवन-दर्शनयात सकसिनं न थुइकल, ययेकल । च्वसापासां छिनाक्यंगु पलाः आदर्श जुल । अले च्वसापासां थुजोगु न्हूदँ समारोहयागु ज्याभवः तदँ मछि चालु यात, लिपा थव स्वनिगलय् व्यापक जुजुं वन ।

अनलि २०२२ साल थ्यंक वसेलि ज्याख आपालं पाःवन । महितातयसं आपालं पंगलः थनाबिल । फलतः च्वसापासां न्हापालिपा थें हनुमान धवाखाया नासः चुकय् न्हूदँ समारोह न्यायेकेगु सम्भव मजुल, न्हूदया लसताय् रेडियो नेपाल म्हपूजाया सांस्कृतिक ज्याभवः प्रसार यायेगु नं सम्भव मजुल । थुलि जक नं मखु रेडियो नेपाल नेपालभाषां समाचार

बीगु, जीवन-दबूया कार्यक्रम न्ह्याकेगु तक नं दिकाबिल ।

लिपा, भूगु न्ह्यःने नेपालभाषा मंकाः खलः प्रादुर्भाव जुल । मंकाः खलकं 'भित्तुना' या माध्यमं स्वनिगल पिने नं प्रतिनिधित्व यात । मंकाः खलकं नेवाःतयत जक मखु नेपाः दुने च्वपिं थी थी भाय् ल्हाइपिं सकल नेपाःमितय्गु हे भिं भाःपिल । मंकाः खलकं नेपाःयागु नेपाल संवत्या न्हूदँयात राष्ट्रिय स्तर ढवलंकेत न्हूदँ कुन्हु न्हूगु राष्ट्रिय भावना, राष्ट्रिय एकता, सांस्कृतिक विशेषता दुगु ज्याभवः न्ह्याकल, नापनाप न्हूदँया लसताय् म्हपूजा समारोहयागु थीथी सांस्कृतिक पक्षयागु न्हून्हुगु ज्याइवः नं । फलतः छगू न्हूगु परम्परा व न्हूगु संस्कृतिया जः नं ख्वाः क्यंवल - व खः नसंचा उलेगु, सांस्कृतिक जुलुस व ढवज्या न्यायेकेगु, तःमुज्या न्यायेकेगु, न्वचु बीगु, लसकुस धवाखां छायापा यायेगु, मास रनिङ्ग, मोटर साइकल ज्याली न्यायेकेगु, ख्यँयसंगं बीगु, भित्तुना छछायेगु, न्हून्हुगु म्येचाः क्यासेट पिकायेगु, नेपाल संवत्या क्यालेण्डर पिकायेगु, न्हून्हुगु पत्रपत्रिका व सफू पिकया उलेगु, अले मुख्य याना नेपाल संवत्यागु राष्ट्रिय महत्वयात उलेगु ।

आः थव हे प्रसङ्ग्य् छगू न्ह्यसः थन न्ह्यःने च्वंवइ । स्वनिगलं पिने थव फुक्कयागु लिच्च छु लात धयागु । जिगु थःगु हे अनुभवयात बःकया जिं धाये - थुकियागु लिच्चः स्वनिगलय दुने स्वयाः नं स्वनिगलं पिने फन तसकं बांलाक लाःवंगु दु व दसुकथं गथे धाःसा -

म्हपूजा कुन्हु नेपाल संवत्या न्हूदँ क्यनीगु खँ स्वनिगलं पिने च्वनाच्वपिं

स्वप नगरपालिकाता न्ह्याबलें सफा,
सुधर तय्गु सकल नगरवासीतय्गु कर्तव्य स्वः ।

वयडागूगु स्वप पौ, बःछि पौ(पाक्षिक)

नेवाःतयसं नं बांलाक थुइकाकाल, सीकाकाल । अले इमिसं स्वतः बिचाः यात - पहाडय् चवनाचवंसां, तराईलय् चवनाचवंसा आखिर भी नीवाःत । नेपालभाषा ल्हायेगु त्वःफिनावंसां, त्वफिके माःसां भी नीवाःत । थन फीगु धायेगु शुद्धगु पुलांगु नखःचखः छुं मदु दुगु न भीसं त्वःतावं वनाचवना । भीसं मेपिनिगु पुचलय् थःपिनिगु मौलिक अस्तित्व छु क्यनेगु ? भीगु जातीय संस्कृति मदतसां, भीगु जीवन निर्जीवतुल्य जुइके मालीगु जुल । भीलय् दुने भीपिं छधी छपाँय् छाय् जुइ मफुगु ? राष्ट्रयागु उत्थान व विकासय् भीसं बीगु सांस्कृतिक योगदान छु ? वृहत अर्थय् भी सकल नेपाःमि, अथे नं भीत मेपिसं 'नेवाः' हे धाइ । आः भीसं न्हयलं चायेकेमाल, भीसं नं थःपिनिगु सांस्कृतिक जीवन दर्शन देश व जनतायागु सेवा याये फयेमाल ।

नेपाल संवत् १९०३ दँया न्हूदँयागु खँ खः । यलय् बखुबाहालय् जिगु छँस् कोशी अञ्चल विराटनगरया नेपालभाषा तथा सांस्कृतिक संघ (भी पुचः) या छथवः पासापिं थयंकः वल । वय्कःपिसं थथे हे चवय् धयाथे खँ प्वकादिल । अले जित मूपाहाँ यानाः विराटनगरय् ब्वनायकेगु प्रस्ताव तल । जिं स्वीकृति बिया । जित लक्ष्मीपूजाकुन्हु हवाईजहाजं विराटनगर व्वनायकल ।

इलय् हे विराटनगर एयरपोर्ट थयन । विराटनगरय् हवाईजहाजं जिगु निकःगु यात्रा । नापं व्वनायंकुपिं पासापिं मध्येय् छम्हसिनं धाल, "जोशीजु, हुँकन वयाचवपिं सकल मनूत छितः लँस्वःवःपिं ।" थव खँ न्यनाबलय् अले हवाईजहाजंया भ्यालं पिने थथेक स्वयाबलय् जि अजूचाया । जिं मनमनं विचाः याना -थव फुक्क मंका खलःयागु न्हूगु सिर्जना, थव बाहेक मेगु छुं मखु ।

जि हवाईजहाजया लखां प्याहां वना । जिं ल्हा विन्ति यानाः स्वकुमितयत् नमस्कार याना । विशाल जन समूहनं रंगीचंगी ध्वजापताका ब्वयेकल, थी थी नारा चवयातःगु प्लेकार्ड, बायनर उलाक्यन, छगू सःयानाः नारा बिल, "नेपाल संवत् राष्ट्रिय संस्कृति जाःगु संवत् ।" जिगु जीवनय् जितः थुलि तःधंगु जनसमूहनं लसकुस याःगु थव हे जुल, अले जिगु लागि थव "नभुतो नभविष्यति ।" लिपा अन जितः परिचय याकुबलय् जिं सिल - अन नेवाःत जक मखु, नेवाःतयत् थःपिनि हे दाजुकिजा तता क्येहँ भाःपाः थुइका चवपिं मेमेपि प्रतिष्ठित व्यक्तपिं नं यक्वं वःगु जुयाचवन ।

जितः चकंगु जीपय् तथाः विशालगु जुलुस न्ह्याकल । स्वांमाःयागु बोभं यानाः जिगु म्ह हे धुसि लुल । जीपया जवय् प्यंगः, खवय् प्यंगः मोटरसाइकल जितः अगवानी याना यंकल, हानं न्हयने ५०/६० गलं मयाक मोटरसाइकलयागु न्याली न्ह्याकल । प्लेकार्ड, बायनर ज्वनावःपिं भी पुचःया पासापिं व मेमेपिं प्रतिष्ठित व्यक्तपिं गुलिं ट्रकय्, गुलिं मोटरकारय, गुलिं रिक्शाय, गुलिं एक्काय् चवनाः न्यानाचवन । लँ धुछिं नेपाल संवत्यागु नारा बियावं वन । अले एयरपोर्टयागु ताःहाकःगु लँ फुचायेकाः जितः विराटनगरया मील एरियाय् नेपाल प्लाइउड एण्ड बबिन कं. यागु भवनस दुत व्वनायकल, अन हानं ख्यँसगं बियाः नकिजुपिसं, मयजुपिसं जितः लसकुस यात । बहनी मुँज्या जुल, न्हूदँया ज्याइवःयात कयाः छलफल जुल ।

कन्हय्कुन्हु न्हूदँ समारोह । मील एरियां भव्यरूपं पिकागु मोटरसाइकल न्याली व जुलुसं नगर परिक्रमा यात । लिपा, छगू तःधंगु खयलय् थयन । विराटनगरया सकल नेवाःत छँखा पतिं गुथियारकथं अन मुन । जितः मूपाहाँकथं

हनाः भव्य रूपय् दयेकातःगु मंचय् फ्यतुकल । महाकवि सिद्धिदास महाजुया छम्ह अनन्य भक्त जूम्ह वयोवृद्धम्ह भाषाजवाः भाजु गजेन्द्रबहादुर प्रधानाङ्गया सभापतित्वय् न्हूदँ समारोह तःमुँज्या भूःभूः धायेकल । लसकुस न्वचु व विभिन्न वक्तापिनिगु कार्यक्रम न्ह्याकल । जितः नं न्वंवाकल । नेपाल संवत्यागु ऐतिहासिक महत्व व राष्ट्रिय गौरव, अथे हे तुं नेवाःतय् म्हपूजायागु दार्शनिक पृष्ठभूमि व सांस्कृतिक विशेषता विराटनगरया सर्गतय् ब्वल । विराटनगरया भी पुचःयात जग्गा चन्दा व्यूपिं व ध्यबा चन्दा व्यूपिनिगु धलः न्यंकल न्हूदँ समारोहया सभा वक्त्रायेवं ह्याउँक्वखा व्वखायाः ह्याउँसिन्ह तिनाः स्वां छनाचवपिं नेवाःतय्गु व्यक्तित्व ब्वल्हन । 'भित्तुना' यागु कालबिल अन मुनाचवक्वसियागु नुगः छधी छपाँय् थें खनेदत । छु नाय्, छु प्वः, छु च्यामखलः, छु उराय, छु बरे, छु ज्यापु, छु श्रेष्ठ, छु प्रधानाङ्ग, छु जोशी, छु आचाः, छु लाखय्, छु द्यःब्रम्ह नेवाः धाक्व थित्तुथुं चाकलिं भूवःछूत, "भी पुचः" धकाः नां छुनातःथें सकलें छपुचः जुल, ख्यँय् सगं कयाः समय् नल ।

थव फुक्क जिं थथे खनाबलय् जिं बिचाः याना थव फुक्क चवसापासां पिथंगु तथा मंकाः खलकं न्ह्याकूगु पुलांगु संस्कृतिं पिथंगु न्हूगु जः खः । अले अन मूपाहाँ यानाः 'भी पुचः' नं जितः याःगु सम्मान चवसापासां व मंकाः खलःयागु कुतलं सःगु प्रसाद खः, 'नेवाः' धयागु भावना व्वल्हना वःगु दसि खः ।

अले जितः उकुन्हु हे न्हिनय भी पुचःया कर्मठ पासापिसं विराटनगर एयरपोर्टय् उलि हे भव्यरूपं विदा ब्यवल जि म्हपूजा यायेत इलय् हे छँय् थयंकः वया ।

'खेलुइताः', दं ९ ल्याः ९, १९०८,
पौ ९५-१००

चण्डागुगु स्वप पौ, बःछि पौ(पाक्षिक)

बुद्ध जयन्ति व चण्डेश्वरीया जात्रा

आशाकुमार चिकंबञ्जार

एशियाया ज्योति, शान्तिया अग्रदुत गौतम बुद्धया जन्म जुगु २५६६ वर्ष दत । बुद्धया महिमा, बुद्ध वाणी, छगू दर्शन काथं थौं तकनं हज्याड च्वंगु दः नि । अलय छगू मनया शान्ति मालयगु थाय् वहे चैत्य, वहे बुद्धया शरणे वानेगु अपलं मनू तयसं याड च्वंगु भीसं खाडा । अलय बुद्धयाता भगवान जक मानय याडः पूजाजक याड बुद्धया दर्शन डाल काय्मफूपुं नं भीसं खाडा ।

बुद्ध धर्म जक मखु छगू दर्शन नं खः। बुद्धं धाय् विज्याथें 'सू मनु नं परिश्रम नपां धैर्यं याय् मफूसा वं सफलता काय फैं मखु ।' नपां बुद्धं धाय् विज्याकाथं 'संसारे मभिपुं मनुस्वयो अपः भिपुं मनुत च्वड च्वंगु थाय् खः अलय थः मनं सुं भिपुं खाडा थें मचवंसा दकलय् न्हापां थः हे भिडः क्यें ।'

धातथें थौं कतया खाँ ल्हाड : थःगु जीवन फुक च्वंपिन्ता बुद्धया थुगु उपदेशं छुं भातिसां मनय् धातथें खाँ ल्हाकय् मः । थमनं भिं जुयमःगु, अर्ति, उपदेश अनेक खाँ काडः जुई अथेनं थःमनं उगु लाँपु ज्वनि मखु । थः काय् सीइगु स्वयो त्वाय काय् सीसा ज्यू धाइगु मनय् तयो जुइगु बानी न्ह्याब्लें दुःखः सिइगु खाँ बुद्धं धाय् बिज्यागु दः । थःकय् दःगु भिंगु खाँ थमनं मछ्योसैं भिं मजुलादक थः हे गालय् दुनय्गु जीवनया उद्देश्य तय मज्यू नपां थः व थःगु भावना त्वःतः भी व भीगु भावनां प्याकः हज्याय् मफूसा सुख थें च्वंसां दुःख हे जक जुइगु बुद्ध वाणी जीवन दर्शन खः ।

थौं स्वयो २५६६ वर्ष न्ह्यौं लुम्बिनीया क्यबय् सिद्धार्थ गौतमया जन्म जूगु खः दक अपलं दसि प्रमाणं पुष्टि याड च्वंगु दः । उकि मध्ये सम्राट अशोक बुद्ध बुगु थाय् जक आखः कियो निस्वाड तःगु अशोक स्तम्भ नं खः । उब्लेया सम्राट अशोक चक्रवती काथं कायो तःगु खः । अजम्हा मनु (जुजु अशोक) भायो बुद्ध जन्मयाता सम्मान यासे थमनं बुद्धया दर्शन याय् दःगुलि थः ता अहोभाग्य तायकगुलिं नं बुद्धया महिमा भन च्वछायो वांगु खः । थुगु खाँयाता अफ च्वन्ह्याकय्गु काथं मायादेवीया गर्भय् दः बलय् तयुम्हा किसी म्हागसय् द्रुहँ वगु, जुजु शुद्धोधनता थ्व खाँ कां बलय् मायोदेवीता डतलय् दायो मथ्यंगु, सुथाय् रानीता हेय्कः न्हयलं ल्हातकी अथे धाय्गु बांलागु म्हागस खानी बलय् न्हयलं दानय् धुंक हकनं देनकी म्हागसय्या फल मदैगु धायो हेय्कगु, अलय अःपराक्रमी काय् बुइगु खाँ कांगु, थः छँ वानय् दक वांबलय् मायादेवीं याक्वं सिद्धार्थ गौतम बुइकगु, बुयवं द्योवं फयो कःगु, बायें तयवं न्हयपला छिगु, पलाछिथाय् पतिकं पलेस्वं बुयो ह्वयो वगु अनेक किम्बदन्ती स्वाड वयो च्वंगु दः ।

सिद्धार्थ गौतमया जन्म कुण्डली स्वः बलय् कि थ्व भिक्षु जुई कि चक्रवतीं जुजु जुई धःगुलिं जुजु शुद्धोधनं सामाजिक संसारं तापाक्क दरवारया दुनय्सं अनेक रसरङ्गखय् भुलेयाड तः गुलि अभिभावक पिसं थः मचा तयता ब्यक्तिगत सुख सयलय् च्वनेगु

स्यनिगु मानवीय स्वभाव क्यड तःगु दः । ब्यक्तिगत स्वार्थ पारिवारिक सुख, सुविधाया महाजालय् तः क्यंकः चिच्याधेराय् कुनय्गु स्वयगु खाँयाता क्यड तःगु सियदः ।

विद्वान मनुतय्सं ब्यक्तिगत स्वार्थ स्वयो सामुहिक स्वार्थ स्वइगु स्वाभाविक हे खः । दरबारया घेरां प्याहाँ वाडः थःम्हा सारथी छन्नयाता ज्वड राजभवनया पःखलं प्याहाँ वांगु इलय् मन्या प्राकृतिक अवस्था बुहाजुइगु, ल्वगी जुइगु अलय थुगु देह त्वःत वानय् मालिगु थ्व अनित्य संसार त्वः त वानय्बलय् गथे अमर जुय फैं धाय्गु चिन्तन यायां च्वन । विचार मन्थन यायां थः परिवारया माया मोहलय् तः क्यड च्वंतलय् सुख-सयल व राजवैभवया मायां भुंकः च्वंतलय् जनताया वास्तविकता थुइकय् मफैगु नपां चिन्तन मनन मयाकं कठोर मेहनत मयाकं छुं नं निष्कर्षय् थ्यंकय् फैं मखु धाय्गु खाँ थुइकः थः काय् राहुल जहान यशोधरा अलय जुजु शुद्धोधन, माता गौतमी राजदरवार फुकक फुकक त्याग याड स्वायां पुन्ही (चासपुन्ही) खुनुं नीगुदाया उमेरय् प्याहाँ बिज्यागु जुल । अनेक हण्डर कस्त ननं तपस्या यायां ज्ञान प्राप्त यायां वसपोलं स्वाँयापुन्ही (बैशाख पुन्ही) खुनुं स्वीखुदाया इलय् बोधिवृक्षया मुलय् सर्वज्ञ बुद्धत्व प्राप्तयाड दिल । वयकलं बुद्धधर्म स्वयो दर्शन काथं थाय् थासय् भायो उपदेश बियो बिज्यात । भिक्षातन यायां अनेक थासय् बिज्याड अपलं तः मिपुं मनुत, जुजु लानिपुं राजगृह त्वः त बृद्धया शिष्य जुयो वान । वयकलं 'जि' धाय्गु अहंकार मदय्क छ्वयगु हे दकसिबे तः हांगु सुख खः धायो दिल । छम्हासिं मेम्हा नपां, छगू जाति मेगु जाति नपां, छगू थासं मेगु थाय्थाय्याय्पुं नपां अलय् छगू राष्ट्र मेगु राष्ट्र नपां अहंकार तयो हे थौं तक हलिमय अशान्ति डाडः च्वंगु खाँ थौं नं उलि हे पाय्छी जू ।

मनु तयसं लाँपु तानाजक आकास, पाताल, पृथ्वी गना गना लाँ मः जुई अलय् बुद्धं धाय् बिज्याथें लाँपु सर्गतय् मालां लुइला ? वयां थः गु हे मनय् दः ।' धातथें थःगुमनं ल्यःगु ज्या हे थःगु जीवन न्ह्याकय्गु लाँपु खः । मन मन्ह्यागु ज्या खं गुब्लें हे शान्त याइमखु । न्ह्याब्लें थःता इयातुक बिई । उकीं धाय् बिज्यात -न्ह्याब्लें मनय् तयो ति, बाँमलागु खाँ लहिड तय्गु थःगु मनता इयातुगु कु कुबिइक तयगु थें जक जुई ।' दक ।

थ्व स्वार्थी व अलछी समाजय् दुःख, कष्ट व मेहनत हे मयासीं जीवन सफलताया च्वकाय् थ्यंकय्गु मति दः पिनिगु ल्या म्हँ मजु । जादुया कछिं थिइक लुँ पिकाय्गु मति दःपुं 'जुजु मिदास' थजगु बाखं न्य न्यँ ई फुक च्वंपुं व पारसमणिं न्या थिइक लुँ याय्गु म्हागस ज्वड जू पिन्ता बुद्धं धाय् बिज्यात- 'गुगु ज्या थौं तस्कं थाकुक याई उकिं भविष्य तस्कं सुख याड बिई । उकिया लागिं अपलं कुतः (अभ्यास) याय्मः ।' उकिं ज्या मसांसी जीवन

चयडागूगू स्वप पौ, बःछि पौ(पाक्षिक)

ख्युला दक हः जुइपुं मनूतयता धायो बिज्यागु दः-धात्थें छंगु जीवन ख्यंगु खःसा तुइजला छाया मः मवाडागु ? उकिं थःगु मनं चिडः थमनं याय् मःगु ज्या मयासैं कतः याड मबिला दक द्रुपं बियो कतयाता म्हुतु वाडः, ल्वापु थयो जुइपिन्ता धायो बिज्यात -‘थःगु मन फुक्क मानसिक अवस्था स्वयो चवय खः ।’ थःगु मनं चिड छु याय् ज्यू छु याय् मज्यू फुक्क सिइक हमज्यासा जीवन गालय दुनिगु पक्का नं खः उकिं मन चियता वयकलं उपदेश बियो बिज्यागु खः । उकिं धायो बिज्यात-‘संसारया स्वंगू वस्तु ता ई तक सुचुक चवनय् फै मखु व खः सुजद्यो, तिमिला अलय् सत्य ।’ उकिं बन्धन हे फुक्क दुःख या पुसा खः । धायो बिज्यासे स्वतन्त्र चिन्तन मनन यायता सल्लाह नं बियो बिज्यागु खः । अर्ती, घर्ती यायगु जूसां न्यनय्मः स्यातां क्व ह्यंक मखुसैं भिंगु खँगवः व बांलागु मतिं न्वाडागु अलय् यत्थें न्वाडागु खँगवल्य् जीवन म्वाकयगु ला स्यायगुला धायगु शक्ति दैगुलिं म्हुतिई वला धायवं क्वै मरुगु मेचः पुइक यो योथें धायमते दक नं उपदेश बियो बिज्यागु दः । ‘वांगु ई वानय् हे धुंकल । वैगु ई (भविष्य) यक्व तापानि । थौं (वर्तमान) या ई व खः गुकी थः म्वाय् फै ।’ थौं या ई गुलि बांलाक छ्यलय् फता उलिहे कन्हेया दिन बांलाई । बुद्धया दर्शन जीवन दर्शन खः । जीवन दर्शन लौं बिकः च्वं पिन्ता लौं क्यनि । दुःखया लौं त्वःत सुखया लौंपुई तय है, अलय् मथां थ्यंक वानयगु बांलाक सकुशल थ्यंक वानयता बुद्धिमानी ताई । माया, मोह, लोभ पापया लिचव अपराध खः । अपराधया मू हुनि अज्ञानता खः । उकीं अज्ञानतां मनूया जीवन खिउंक बिई । वयकं धायो बिज्याथें ‘जीवनय् ल्यड च्वनिगु छु हे मरु । द्रुलद्र युद्ध त्याकयगु स्वयो थःगु मन चिडः थःता त्याकयगुति बांलागु मेगु छु हे मरु । उकिं शान्ति थक्य् दुनय् हे पिनय् मः जुयां छु याय् ? उकिं थःगु उद्धार थमनं हे यो मेपिसं याड बिइ दक गुळें हे चवनय् मते । जीवन सुखपूर्वक म्वायगु धायगु मनचियगु खः । थः गथेयाड म्वाय धायगु बिचः थमनं हे निर्णय यायगु खः । छफूति छफूति मुड घःजाइथें धैर्य याडः ज्या हछ्यायमः । छायाधःसा ‘ख्युं उलि बमला मैनमता छप्वा जक च्यातकिं हे ख्युं अथें हे भः भः न्ह्यो चिल वानि ।’ उकिं दुःख याता पितृपियो धैर्यया लौंपु ज्वडः मनं गवयो ज्या सानिम्हा मनू हे मथां आजुई थ्यनि धायगु वसपोलया बिचः म्हेग गथे खः थौं नं अथेहे सत्य, अलय् कन्हे नं उलि हे सत्य जुइगुलि शंका मरु । उकिं बुद्ध धर्म कम, दर्शन अप्वः धःगु खः ।

जीवन निराश जुयो च्वपिन्ता उत्साहया मता च्याक्य् थें धायोदिल -‘न्हिया न्हिथंया दिन न्हँगु दिन खः । थुकिं भीता छुं नं पाइमखु कि म्हेग यायगु थाकूगु दिन गुलि थाकुकु ई फुका थौं या दिन न्हयाळें न्हँगु काथं न्हयाक्य् फै ।

बुद्ध, एशियाया छप्वा जाहाँथिगु मिला, सकल मनू तयता लौं क्यनय् फःगु मता खः । त्याग, तपस्या, परोपकारया भावना ब्वलांकः बिना कारण सुयातां दुःख बिइगु उळ्लेया दास युगय् मालिकं च्यो, भ्वातिं तयता दाइगु, स्याइगुया बिरुद्धय कतःया नुगः ख्वयक्य् मते, हिंसा यायमते धायगु मानवीय भावनां प्याकः समाजय् अन्यायया

विरुद्धय ‘नौल दायां मस्या सांगुलं दायां स्या’ धायथें अपलं समाजयाय्हे सत्तिगु उदाहरण बियो मनय् ध्वाथुइकः काड न्हयाळें बुलु मजुइगु दुरु ल्वहें थें यचुगु बुद्धवाणी २५६५ वर्ष दयां हे उलि हे चकाड च्वंगु दः । गुलि दुबिड स्वता उलि हे थिड जीवनया ख्युं तांकयता अः पुयो वै । २५६५ दै क्यंगु बुद्ध जयन्तिया लुमन्ति बुद्धया छुं भाति जक न्हिथाडागु थव खाँ समुन्द्रय् छलुता नाः जक थें खः ।

स्वांया पुन्ही (चास पुन्ही)

स्वांया पुन्ही चास पुन्ही बुद्ध जयन्ति खुनुं डाय्किगु छगू जात्रा खः । ख्वपया चासुख्यलय् डाय्किगु थुगु जात्रा अपलं सिनं मसिय फः । टिबुकुछें, सुकुलढोका या क्वयसं च्वंगु चासु ख्यलय् स्वता जःगु शिखर शैलीया चण्डेश्वरीया तस्कं बांलागु कलात्मक देगः दः । देग दुनय्या चण्डेश्वरी (चास अजिमा) मसानय् उत्पति जूम्हा धायगु लोकोक्ति दः । जर्मन प्रोजेक्टं निकासया पाइप तयगु इवल्य् गः म्हुगु इलय् आना धात्थें हे नौया बाः बाः हे दःगुलिं उगु खाँ सत्य खै । अलय चण्डेश्वरीया थाय् न्हापा मल्ल जुजु पिनि पालय् खाई (न्हयाळें मि च्याक तैगु, गनां शत्रु त वसा क्वपवाड स्याइगु) दक प्रा.डा. पुरुषोत्तम लोचन श्रेष्ठं धायो दयगु न्यडा । उळ्ले जिपुं मचात बलय् देगः या ल्यूनय्यं पाख्य् ल्वहंगाः ताड तस्कं बल्लाक दाडः तगु किल्ला अः न्हँगु छें दानयगु इवल्य् स्पंक्य् धुंकल । उकिं थुगु थाय् छगू किल्ला काथं दय्क तःगु छगू पुलांगु नाका नं जुयमः ।

किम्बदन्ती काथं देशय् चन्दमुन्द ? राक्षसं दुःख ब्युसेलिं चण्डेश्वरी अजिमा वयो उम्हा राक्षस स्याड जनताता मुक्ति ब्युगु दिन दकः उखुनुं जात्रा डाय्क वयो च्वंगु धायगु खाँ पुखां काड तकगु खः । थुक्रिया छुं इतिहासं प्रमाणित धःसा यागु मरु । थव अनुसन्धानया विषय हे जुयो च्वंगु दः ।

चण्डेश्वरीया जात्रा पुन्ही हतखुन्हु तिप्वा जात्रायाड द्यो क्वहें बिज्याइगु धायो बहनी दोकाय् हःनय् मि छ्वय्क मि पाकिगु चलन दः । उळ्ले द्योजक नेम्हासिं पाछायो जात्रा याई । अलय जात्रा सिधय्कः द्यो देगलय् तय् यंकी । अलय पुन्ही खुनुं चासख्य त्वः या फुक्क धायथें मनूतयसं छें खा पतिं चण्डेश्वरी अजिमाता हः नय् बली (स्वंगः, दुगु, फै) बिई । अलय दाफा भजनया मनूत मुड भजन हाली । बःन्हि नेता जःगु कलात्मक खःचाय तयो कुबियो जात्रा याई । उळ्ले उगु त्वः (गना गना जात्रा यंकी आनाया) या बाँसुरी धिमार्ये, धौं बाजा ज्वडः जात्राता उल्लासमय याई ।

थुगु जात्रा पश्चिमय लाय्कुली थ्यंकः गुथि संस्थानया दुगुचा छम्हा बली कायो पुजा फयो आनानं लालाछें अलय् पुर्वय दतात्रय तक यंकिसा आनासं च्वास्वंमाय्, इखुजलय् यंकः कुथुपाली है । कुथुपाली चण्डेश्वरी अमिजाया थः छें दकः पार्ये म्हेतकेगु धायो न्हयहु लुयो इरुथुरु याई । उळ्ले फुक्कसिनं मेथाय् थें चतामारी छायागु याई । आनानं गलसी पुखु, याताय् यंकातिं क्वाछें यंक अलय सुथाय् द्यो थाहाँ बिज्याकिगु दक खतय् द्यो तयो कुबियो इरुथुरु याड तस्कं हार्येपुक जात्रा याई । उळ्ले हालिगु दाफा भजनया छपु म्यें

चण्डागुगु स्वप पौ, बःछि पौ(पाक्षिक)

थाना न्ह्यबवयो चवडा :

व हे माई चण्डेश्वरी

मनोरथ पुरे याना बिबवः ॥धु॥

जवसं श्री गणशपति, ख व सं श्री पशुपति

दशवीसं हे जननी दशवी सं श्री चण्डेश्वरी । वहे माई ॥

जवसं श्री जलधारा, ख व सं श्री सितल पौवा

दशवी सं हे जननी दशवी सं श्री चण्डेश्वरी ॥ वहे माई ॥

थुगु म्येख्य न्हिथाड तः काथं देगः दुनय् गणेद्यो व माहाद्यो दःगु जुल दशवी चण्डेश्वरीया आकृति मरुगु द्यो गुकिया गः चाय् जल दःगु थासय् लोहें शिलाया द्यो थापना याड तःगु जुल । द्योछें तयो तैम्हा आकृति दःम्हा पुलांम्हा द्यो धःसा खुयो यंक्य धुंकल । उकिं लिपा भक्तजनपिनिगु ग्वाहाली व स्थानीय जनताया ग्वाहालीं न्हूम्हा द्यो तःगु खः ।

पिनयें जगति व देगः या उत्तर पाखय् ल्वहें हिति अः नं तरु तरु जु सां हाल च्वंगु दः नि । दक्षिण पाखय्या तस्कं बांलागु कलात्मक द्यो छें धःसा चण्डेश्वरी स्कूल नं तय्गु धायो कलात्मक द्यो, पालुफः फल्चा मदय्क आधुनिक काथं दय्क्य धुंकल । थुगु इलय् उगु पुलांगु पहः या भीगु मौलिक पहःया द्यो छें लिप्यड दानय् फैगु मफैगु कन्हेया दिनं जक धाय् फै । उगु फल्चा मध्ये उकि हे घागु मन्द फल्चा' नं खः । थुगु इलय् उगु फल्चाय् चवनय् बलय् सिलसिलफय् वयो बुहा बुहीपुं अजि बाज्यापुं न्ह्यो वयक च्वनिगुलि सायद फल्चाया नां हे मन्द फल्चा तःगु जुयमः । अथेहे पश्चिमपाखय् ताहा फल्चा धःसा खवप नगरपालिकां मर्मत याय् धुंकगु दः । गुकी चण्डेश्वरी अजिमाया खःचा तयो तै । न्हपा स्कूलया कक्षा चलेयाईगु अलय् सुथाय् बहनी धःसा दाफा हालेता छ्यली । अलय् न्हपा न्हपा भरियात नं बाय् चवनय्गु या ।

द्योया हः नय् न्हपा छुपु खुसी दःगु गुकियाता अः जर्मन प्रोजेक्ट पाइपलायो धः याथ् धुंकल । अथेहे कुथुपालिया दशवी नं छगू खुसीचा दःगु नं ध्वें लायो धःयाय् धुंकल । अथेहे न्हपा पोल्हें अपाया पोल्हें दःगुलि अः लिड पोल्हें (लुं सियो तःगु पोल्हें) दय्के धुंकल ।

न्हयागु थःजु थव छगू बिस्कं नखा काथं थौं तक डाय्क वयो च्वंगु दः । दुःख या इलय् थुगु जात्रा बिस्का धुनय्वं हे वडगु जगुलिं जाकीचुंया चतामारी छुय मफयो त्यछ्वः या मारी छुडः हला धायो थुकिता गुलिसिनं त्यछ्वमारी नखा जक नं धाय्गु या । भौतया चण्डेश्वरी जात्राया गुलि प्रचार जगू खः । थुकिया उलि प्रचार जगू खानय् मरु । ज्या (छ्वलय्ज्या) अपलं दैगु व चान्हयया जात्रा याइगुलिं नं सियानं उलि प्रचार मजगू जुयमः ।

किसानतय् न्हपा बुंया भरे म्वाय मःगुलिं वा पाय्ता पसिखयलय् खल्लें डाल तःगु खः । उगु खल्लें वा पा पिसं जात्राबलय् चच्छी चिलाख (चिराग) मुस्यांवा च्याकः वानय् मः । गुकिया ल्या नं काय्गु याई । अः उगुथासय् दम्पिड साइड तयानिं थुगु चलन भाव भक्ति याइ पिन्के जक ल्यं दतानि । अथे हे न्हपा तिंप्वा जात्रा खुनुं भौतय् निसें चण्डेश्वरीया स्वं कः वडगु अलय् हिं न्यदाया छकः थुगु

चण्डेश्वरीया जात्रा नगरय् गुन्ही पुन्ही बलय् चाहिलिगु लायें दे डांकः चाहिडकयगु धःसा अः तकं याड च्वंगु दः नि ।

भीगु संस्कार संस्कृति, पुर्खा त्वःत तकगु सम्पति, भीगु कला व संस्कृति खः । गुकियाता ल्यंक तय्गु भीगु कर्तव्य खः । थव भीगु म्हासिडका पिब्वय्गु छगू दसु नं खः । त्वः या अनेक विशेषता, एकताया चिं काथं नं जात्राता काय्गु याड च्वंगु दः ।

बुद्ध जयन्तिया दिनय् सं लाइगु थुगु जात्रा बुद्धया विरुद्धय धःसा धात्थें मखु । थुगु इलय् पशुबली थव हे थासय् जक याय् दःगु नं न्हपा निसें नियम दय्कः तःगु खः । चण्डेश्वरी द्योयाता गु लि आस्था व श्रद्धा दःगु खः उलि हे बुद्ध प्रति नं उलि हे आस्था व विश्वास थाना याय् पिन्के दःगुलिं थव बुद्धया विपरित मखु धार्मिक सहिष्णुता काथं डाय्कः वयो च्वंगु दः । थुगु (उळ्लेया ८ (५) ११ व ७ वडा) जात्रा गनां जा छछाक त्वःत भ्वें नयो डाय्की पुं नं दः । तिंप्वा जात्रा निसें द्यो थाहाँ विमज्यातलय् भ्वें नयो डाय्की पुं नं दः । म्हाय् मचा, जिलाजं नपां फुक्क सःत भव्य नक्य मःगुलिं थुगु नखा तः हांगु नखा काथं कायो डाय्क वयो च्वंगु दः । थुळ्ले दाफा पुजा नं पः फयो चण्डेश्वरी दाफा भजन, गलसीपुखु दाफा भजन, डम्बवेश्वर दाफा भजन, चण्डेश्वरी भजन मण्डल पिसं भजन हाल जात्रा ज्व छि भक्तिभाव याई ।

धार्मिक सहिष्णुताया भाव पिज्वय्क हिन्दू व बौद्ध धर्मया सहिष्णुता काथं डाय्किगु अनेक नखा-चखा, जात्रा पर्वत स्वनिगलय् अपलं खानय् दः । गुलां धर्म, पञ्जादान, नपां थुगु चण्डेश्वरीया जात्रा नपां पुलांगु ज्ञानमाला भजन नं थाना न्हिथानय् मः थें तायका । गुकि बुद्धयाता हिन्दु तय्सं मानय् याइपुं द्यो तय्सं लसकुस यागु खौं न्हि थाड तः गु दः । गुगु म्यें भजन । अः तक नं सकसिनं श्रद्धा भावं हालय्गु या ।

ठयें (भजन)

गुरुजु जय नमो श्री बुद्ध भगवान

लुम्बिनी बनसं विज्याक ॥धु॥

ब्रम्हा नं बैं पुयका, सरस्वतीनं बासा लायका

अलंकापुरया जुजु कुबेर नं धनद्रव्य लायका बिज्याक ॥१॥

वायुदेव नं ध्वजा बवयका, अग्नि देवनं धुप थनका

वरुण नाम नागराजानं जलधारा हायका बिज्याक ॥२॥

महादेव नं दमरु थायका, नारायणनं शंख पुयका,

जन्म राजान दण्ड जोनकाव लछिनकायाव बिज्याक ॥३॥

इन्द्रन छत्रन क्यका, भिक्षु गणन च्वामोलं गायका

आकाशनं स्वानवा गातकाव आनन्द रसन बिज्याक ॥४॥

नैऋत्य ज्ञानकर दक्क लोक सहित नं

शेष नागया म्हासन बिज्याना व पूजा फयाव बिज्याक ॥५॥

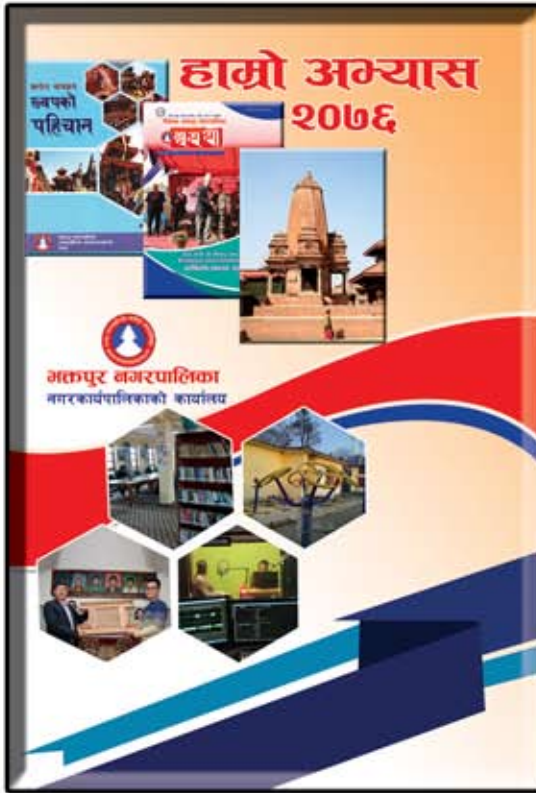
वन गज रत्न साल श्री सुरेन्द्र महाराज

ल्हाकम्हा अनाथ जन, गुरु याके शरण ॥ ६॥

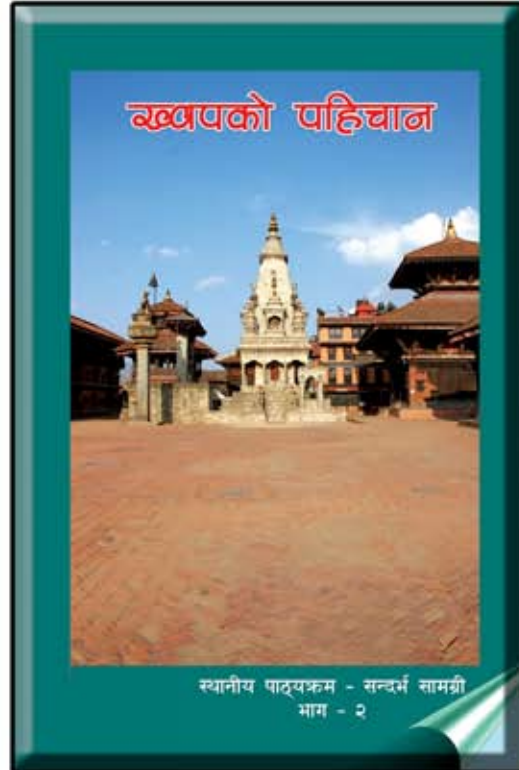
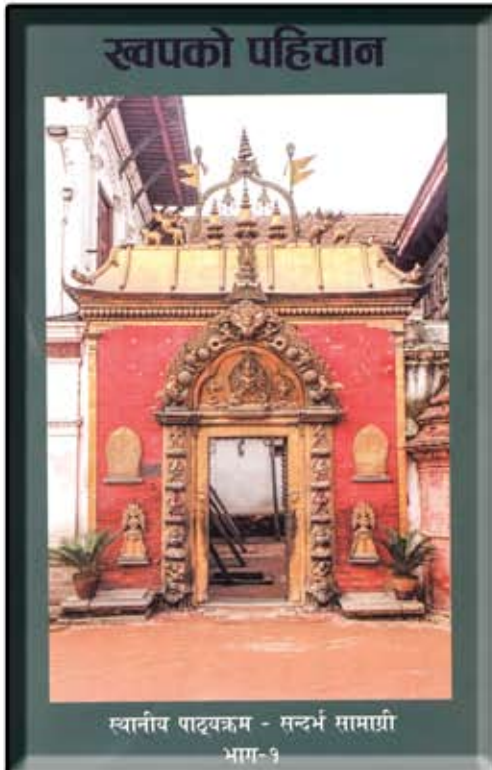
(थव सामान्य म्हासिडका जक खः । थुकि मचः मगागु सुभावा, सल्लाह बियो तानय् नं फैं)

डाढाया ढुनय् ख्वप नगरपालिकाया पिथनात

हाम्रो अभ्यास २०७६/सञ्चार माध्यममा भक्तपुर नगरपालिका २०७८

ख्वपको पहिचान भाग १ (२०७६), भाग २ (२०७८)

डादाया दुनय् ख्वप नगरपालिकाया पिथनात

वत्सला मन्दिर जीर्णोद्धार २०७८

वृत्य वत्सला मन्दिर पुनर्निर्माण
(एक श्रवणक)

अनुमानित लागत - रु. १,२८,६२,२१८.८३
 ल.ई. स्वीकृत मिति - २०७२ पुस ३० गते
 उपभोक्ता समिति गठन - मिति २०७३ जेठ १७ गते
 योजना सम्झौता - मिति २०७३ जेठ ३१ गते
 कार्य शुरु - मिति २०७३ कार्तिक १५ गते
 कार्य सम्पन्न - मिति २०७७ कार्तिक १७ गते
 सहयोग प्राप्त - रु. ६,२७,५१७/-
 कार्य मन्व्यादन - १६,६८,९३१.२८
 कूल खर्च - रु. ७७,१३,५८१/-
 न्यायानुसंग जम्मा - रु. ४६,५८,२३५/-
 सामानतक खर्च - रु. ३०,५५,३४६/-

वृत्य वत्सला मन्दिर पुनर्निर्माण
२०७८

भक्तपुर नगरपालिका

वृत्य वत्सला मन्दिर पुनर्निर्माण

भक्तपुर नगरपालिका

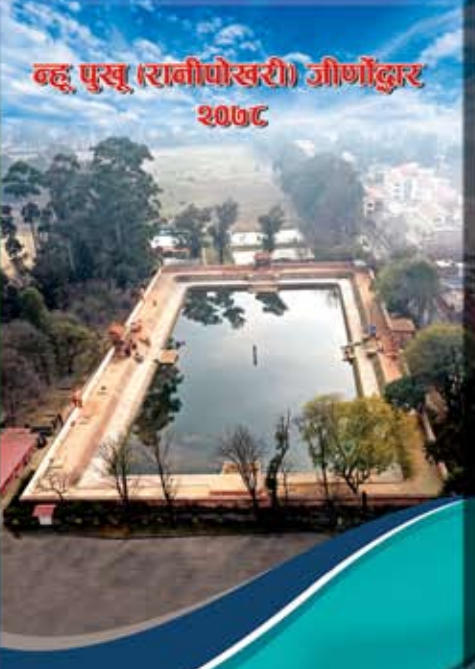
न्हँपुखु (रानी पुखु) जीर्णोद्धार २०७८

न्हँपुखु (रानीपोखरी) जीर्णोद्धार एक फलक

अनुमानित लागत - रु. ४,४१,९६,७६.२९
 ल.ई. स्वीकृत मिति - २०७३ जेठ २० गते
 उपभोक्ता समिति गठन - मिति २०७३ जेठ ११ गते
 योजना सम्झौता - मिति २०७३ जेठ ३१ गते
 कार्य शुरु - मिति २०७६ जेठ २१ गते
 कार्य सम्पन्न - मिति २०७६ मंसिर १२ गते
 जलधर्मदाता - २ टोली (६८४ जना)
 कार्य मन्व्यादन - २,३१,९७,१६.४०
 कूल खर्च - रु. २,४१,८३,५८.४०
 न्यायानुसंग जम्मा - रु. १६,६२,७२४.३३
 सामानतक खर्च - रु. १,७५,१३,९४.४०

न्हँपुखु (रानीपोखरी) जीर्णोद्धार
२०७८

भक्तपुर नगरपालिका

व.पु.खु (रानीपोखरी) जीर्णोद्धार २०७८

भक्तपुर नगरपालिका